Թիւ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 94 — ՄԱՅԻՍ 23/4 ՅՈՒՆԻՍ 1898 — 15 ՄՈՒՀԱՐԻՄ 1316 — ՇԱԲԱԹ

در علیه ده غلطه ده (ماسیس) غزتهسی اداره خانهسنه

Նամակ կամ որեւէ իր զրաբիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրգ.
» » » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի նոխատրեն փոսպայի փալ կ'ընդունուի, 115 դուրուշ փոխ 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթակցաց ծախքը բաժանորդներուն մէջ վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ — 20 ՓԱՐԱ

ՄԵՐ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

Թամանակակից հայ քահանաներուն վրայ գրելով, չպիտի կրնամ խօսիլ ձեղ դժբախտաբար անձնուիրութեան խնարհ ու վսեմ պաշտօնեաներու վրայ, որոնք խաչն ու Աւետարանը իրենց կեանքին նշանաբան կ'ընեն և կու տան ինքզինքնին իրենց հովսուած ժողովրդին բարօրութեան միայն։ Դիմութեան այն հրեշտակները չեն անոնք որ կ'երթան գիշեր ու ցորեկ աղքատներու բնակարանները, թշուառութիւնը մխիթարելու, մելութիւնները դարմանելու համար։ Չեն ըմբռնած եկեղեցիի պաշտօնական կոչումը, որ պէտք է ըլլայ անձնազոհութիւն և անձնուրացութիւն; որ մարդկային տառապանքին ամբման յարի, ինչպէս արուեստագէտը կը յարի իր արուեստին, և նուիրուի իր պաշտօնին ինչպէս մարդ խէթալի մը կը հետապնդի։ Մի՛ փնտռէք մեր քահանաներուն մէջ Աբբայ Ռոնսիանթէնի նմանողներ, Ֆրանսացի այն երէցին՝ զոր Օրիորդ Եւֆիմէ Օտեան ներկայացուց հայ ընթերցողներուն Հալէվիի վէպը թարգմանելով և որ տիպարն է կրօնքի ճշմարիտ ներկայացուցչին, առաքինութեան մարմնացումը սեւ վերարկուին տակ։

Մեր քահանաները աւելի գործնական մարդիկ են։ Անոնց մեծագոյն մասին անցեալը, որ իրենց ծագումը կը մատնէ, հեռու կը պահէ զիրենք իրենց կոչման գիտակից ըմբռնումէն։ Ամենք հաւնիութենէ կու գան, ուր ճանչցած են կեանքը սիրողներուն բոլոր քմահաճոյքները։ Ուրիշներ անանկ արհեստներէ, որոնց մէջ միտքը կը բորբոսի, և զգայնութիւնը ապաչին վայրկեանին կը մթնոլորտ հաշիւներու տակ։ Փիչ չատ ուսում առածներէ ոմանք ալ, իրենց աշխարհական կեանքին մէջ կրուած տպաւորութիւններէ յուսալաբ, յոռետես այդ էն կեանքի համար, աքսիմ տակ մնած են ապրուստի միջոց մը ճարելու և ոչ թէ դէպի կոչումի մղող ներքին պէտքին գոհացում տալու համար։ Եւ այսօր հայ քահանաները կազմած են կարծես արհեստագործներու յատուկ դասակարգ մը, տեսակ մը էնոֆ, որուն ընտանիքն միայն կը պակսի։

Եւ գիտէք ի՞նչ է այդ էնոֆին արհեստը։ Դժուար է սահմանել զայն գրաւիչ տեսակէտեւ չատ բազմաճիւղ գործեր ունի, չատ թելերը իր քնարին վրայ։ Կան որ Բէֆէյէ-Բէն կ'ընեն, իրենց ծուխերուն դրամ փոխ տալով; ապօրէն տոկոսի և գրաւի փոխարէն։ Կան որ Էլչի-ղութիւն կ'ընեն, և ասոնց միջնորդութիւնը ահարկու է, հաւատացէք։ Բանիսնե՛ր կը ճանչնամ որ ուանները քահանայի մը միջամտութեամբ առուտնացած են տխառվարակ լծակիցներու հետ, և կամ անանկ ամուսնութիւններ կնքած որոնք առջի օրէն դժոխքի վերածած են իրենց կեանքը, և այս՝ քահանայի մը պնդման վրայ, քահանայի մը որ 10—20 ոսկիի համար չի խղճար ամբողջ կեանք մը թունաւորելը...։

Դիտեմ քահանաներ որոնց համար խոստովանանքը տարապարհակ մըն է, որովհետեւ անմիջապէս դրամ չպիտի առնեն։ Ուրիշներ որոնք հարուստին տունը տնօրէնէնքի երթալով, իրենց երգեցողութեան բոլոր հրապոյրները ի յայտ կ'ածեն, մինչ աղքատին տունը աղօթքները կը լրբուտեն և կարճ կը կապեն։ Իսկ դանձնակի և Խոդէի յաւիտենական կռիւները, որոնք պարբերաբար թաղային խնդիրներ կը յարուցանեն չատ անդամ, կը ներկայացնեն մեզ եկեղեցիի պաշտօնեան, եկեղեցիին մէջ իսկ, իր շահուն հետամուտ միայն՝ կեանքի պայքարին տգեղ պատկերը պարզելով, մինչ ժողովուրդը սրբավայրին մէջ կու գայ մոռնալ կեանքի առօրեայ հոգերը, և սիրոյ տալ կրօնքի աննիւթական վերացումներուն։

Չեմ խօսիր այն քահանաներուն վրայ որոնք մերժած են աղքատի յուշարկաւորութեան երթալ, որովհետեւ այդ աղքատը բան մը վճարելու կարող չէ։ ատոնք բացառութիւն են բարեբախտաբար։

Իրենց եսասէր կեանքին մէջ, ուր մարմնապաշտի բնազդը հետզհետէ կը զարգանայ, քիչեր կը տեսնէք որ նիւթական ճշմարիտ պատապանք կը բերեն։ Անոնցմէ չատեր փոքրիկ հարբատութեան տէր են այսօր, թէեւ մէջտ կը գանգատին իրենց վիճակէն։ Ու երկար ալ կ'ապրին։ Ըսէ՛ք, կ'ապրեմ, քանի՞ քահանայ կը ճանչնաք որ երիտասարդ մեռած ըլլայ։ Ինչի՞ կրնաք վերագրել այս բանը, եթէ ոչ հանգիստ, անչարչար կեանքի մը։

Պէտք է խոստովանիլ սակայն որ հոս ու հոն ունինք քանի մը քահանաներ ալ որ իբր եկեղեցիի ճշմարիտ հովիւ կը կատարեն իրենց պարտքը։ Ատոնց վրայ չէ մեր խօսքը։

Բայց դարմանը, պիտի ըսէք ինծի։

Դիւրին հարցում մը, զոր կ'ուզենք միշտ մենք մեզի, ամէն անգամ որ ընկերական վէճի մը հանդէպ գտնուինք, և որուն պատասխանը տալ դժուար է միշտ։

Ըսենք սակայն թէ այս այն վէճերէն է որոնց օգուտ չ'ըներ վիրաբոյժին նշդրակը։ Պէտք է սպասել ժամանակին որ իր անողոք դերը կատարէ, և նախապզդոյշ միջոցներ միայն ձեռք առնել միջոցին նոր վարակումներուն դէմ։

Երկրորդ յօդուածով մը պիտի խօսինք այդ միջոցներուն վրայ։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ԿԻՍԱԴԴԻՄՔԵՐԸ
ՔՕՂԻՆ ԵՏԵՒԷՆ
Վ. ԱՅԳԵԿԵՆԱԿԱՆ

Ոչ անցեալ մըն է ան, ոչ ներկայ մը եւ ոչ ալ ապագայ մը պիտի ըլլայ մեր գրականութեան մէջ։ Բայց բանի որ օրէնքը կը պահանջէ ժամանակ մը յատկացընել ամէն անձի, ներկայ մը կը համարուի զինքը, առանց ուշադրութեան առնելու իր երկրին բացակայութիւնը, որովհետեւ մեր սերունդին կը վերաբերի, եւ որովհետեւ ոչ ոք մոռցած է տակաւին այն զուարթ ու եռանդոտ տարեր, որոնց յանգերուն երկու գիրերը միայն եթէ դասակարելի ըլար փոխել, բերէաս ծախու առնէր ազատուն բոլոր Ռոչիլտներ, հաւատալով սակայն անոնց տիտղոսներուն։

Թնը, ժողովրդի զաւակ, ինչպէս գրեթէ բոլոր Հայերը, իր դաստիարակութեան կամ բաղդին ընձեռած նպաստներուն պատճառաւ փճացած չէ ամենեւին, ոչ ալ շաս մը չտես հարուստներու նման սուս ազնուականի հոլիր առած։ Գործին գլուխը ճշմարիտ խանութպան՝ ընտանիքին մէջ բարի հայր եւ բարի ամուսին՝ ընկերութեան մէջ այն խօսող խնդացող նրբամիտ մարդն է, որուն ներկայութիւնը յարանջելու փափաքը կը մուցնայ չորս օր ճնաս մնացող մարդն անգամ։ Բայց մեզի համար ինչ են այս առաւելութիւնները իր բանաստեղծի տաղանդին մոտ, միտ թիբեւ, ժպտուն, երբեմն խայթող, երբեմ ձանձրալի, որուն մէջ ամէն բան է յանգը, եւ ամէն բան կը գեղազանցէ յանգը, միեւնոյն սիրուն ձեւերով՝ խաղցնելով իր գոչին տակ Ֆրանսերէնը, ինչպէս հայերէնը։ Ֆրանսացիի իրենց գնահատումը պապացուցած են պակելով զինը գրական մրցումի մը մէջ։ Իսկ մեզմէ մեր չափովը զինը վարձատրած կը համարինք ենորհելով իրեն բանաստեղծի տիտղոսը, փոխանակ յանգագործի։ Բայց ըսս խս, այդ տիտղոսն է որ կը տաճի իրմէ, քան թէ ինքն տիտղոսեն, քանի որ այնքան ազան է մեր մէջ, եւ քանի որ աւելի կ'արժէ իսկատիպ յանգագործ մը քան տափակ բանաստեղծ մը։ Դժբաղդութիւնը հոն է միայն որ այդ յանգերը չեն ծախուիր. եթէ անոնց օրան արժէր գեթ այնչափ որչափ օճառին կամ ալիւրին օրան, բերեւս չեր մեկներ մեր երկրէն, եւ մեզմէ իր փայլուն տաղերն զաս, չիմնի զրկուեր նպէ՞, իր պատճառաւ, այն անուշ արարածին ներկայութիւնն, որ արժանի է Պոլսոյ հայ իգական սեռին մէջ իր յատուկ տեղը գրաւելու, եւ որ կը հրաժարի անկէ իր պարտքերուն հիտեւելու համար։

Այգեկ.

ԾԻՒՐԱԽՏԻՆ ԴԷՄ

Բ.

ԲԱՐԻԶ, 26 Մայիս.

Մինչեւ որ վերջին խօսքը ունենանք պէտք է որ կռուինք, պէտք է որ վերջապէս յաղթենք Քոխի սարսափելիներուն, այն սեւ ճիւաղներուն որոնք այնքան գերեզմաններ կը լեցնեն։ Ինչ ճիգեր որ ալ թափենք կ'արժէ, կ'արժէ կռուիլ այդ սոսկալի ախտին դէմ։

Տեսաք Ա. յօդուածով թէ ծիւրախտին տարափոխիկ բնոյթն պատճառը թուքն է։ Ըսի թէ ինչ պէտք է ընել ցամքեցնելու համար այդ աղբիւրը։

Անշուշտ չէք հաւատար թէ միայն մարդուս թուքը ջնջելով հիւանդութեան յաղթած կ'ըլլանք. ամէնքնիս ալ գիտենք թէ ընտանի անասուններ, որոնք մեր շուրջը կ'ապրին ծիւրախտ կրնան ունենալ. մարդը կու տայ անոնց հիւանդութիւնը, անոնք ալ մարդուն. ասկն ընդ ասկան և ատամ ընդ ատամն։

Իսկ ո՞վ ամէնէն առաջ տուաւ հիւանդութիւնը... գաղտնիք. հա՞ւը հաւկիթէն, թէ հաւկիթը հաւն. միշտ նոյն հարցումը։ Միայն սա գիտենք թէ որչափ ժամանակ որ մարդիկ ընտանի անասուններու քով ապրեցան, Ադամ Եւային սկսաւ ուրեմն, ծիւրախտը իրարու փոխանցեցին։

Անասուններուն ունեցած ծիւրախտը, կովուն, եզին, խոզին, ճիշդ մարդուն ծիւրախտին կը նմանի։ Վիլմէն 1869ին «Միքրոսքոպ գիտէն առաջ, ապացուցաց թէ ծիւրախտը ամէնուն քով ալ, մարդուն ու անասունին քով նոյն է։ Ցետոյ Քոխի գիւտով տեսնուեցաւ թէ ամէնուն ալ ծիւրախտին պատճառը նոյն պասիլն է. սոսկալին, ամէն տեղ ալ նոյն։

Դիտուած է թէ երիտասարդ կենդանիները շատ շուտով ծիւրախտէ կը վարակուին քան թէ տարիքոտները։ Նոյնպէս ապացուցուած է թէ մարդուն պէս անասուններն ալ իրար ծիւրախտ կու տան, բաւ է որ իրարու քով ապրին, մէկ տանի մէջ ուտեն։

Պոլսեցիներու սննդառութեան մէջ եղիս միշտ շատ քիչ տեղ կը բռնէ, բայց ոչխարներն ալ ծիւրախտէ կը վարակուին, ու անոնք ալ կրնան հիւանդութիւնը փոխանցել։

Պէտք է գիտնանք ուրեմն թէ ծիւրախտացեալ անասուն մը միշտ ո՛ր աստիճան մը սակար է։ Ծիւրախտաւոր եղիս մը կամ ոչխարի միշտ հիւանդութիւնը կը փոխանցէ՞ մարդուն։

Կրնաք երեւակայել թէ որչափ անգամ այս խնդրով զբաղած են բժիշկները ու առողջապահները։ Երեսուն տարիէ ի վեր կ'ըսեն թէ ծիւրախտաւոր անասունի մը միշտ վնասակար է. ուրիշներ հակառակը կը պնդեն։ Որոնք հաւատանք։ Բայց Համբուրկի մէջ եղած փորձերէն կը հետեւի թէ կարծուածին չափ վնասակար չէ. բժիշկներ շատ մը ընտանիքներու ծիւրախտացեալ միս տուին ժամանակ մը, մէկ տարիէն աւելի։ փորձը շատ յանդուգն էր. կրնար սոսկալի հետեւանքներ ունենալ։ Մինչեւ այն ժամանակ եղած աշխատութիւններուն նայելով, պարզապէս մարդասպանութիւն էր, բայց արդիւնքը զարմանալի եղաւ. և ոչ մէկ անդամ այդ ընտանիքներէն, որոնք խիստ հոկտոյութեան մը տակ էին, ոչ մէկ անդամ ծիւրախտ ունեցաւ։ Պալիերսի մէջ 3000 հոգիի մօտ գործաւորներ միշտ ծիւրախտացեալ միս կ'ուտեն, ու դիտուած է թէ ծիւրախտը շատ քիչ անգամ իրենց կը մօտենայ։

Եւ սակայն հետեւցնելու չենք թէ հիւանդ միսը օգտակար է. միայն զգուշանալու ենք զէշ եփուած միս ուտելէ։ Իրաւ է թէ մարդու վրայ եղած փորձերէն կը հետեւի թէ ծիւրախտացեալ միսը այնքան վտանգաւոր չէ, բայց պարզ խոհեմութիւնը կը սորվեցնէ որ լաւ եփուած միս ուտենք։

Հապա կաթը. այն ճերմակ, ազուր, համով կաթը, այն պատուական սնունդը կատարեալ, կաթը։ Ա՜խ, ինչ կ'ուզէին այն սոսկալի միքրոպները մեզմէ, ինչո՞ւ մեր ամէնէն սիրած, ամէնէն ազուր նիւթերուն մէջ ալ զիրենք փնտռելու պարտականութեան մէջ կը դնեն մեզի։

Է՛հ, այո՛, կաթը, մեր առաջին ու վերջին սնունդը, հիւանդին դեղն ու հացը եղող կաթը, միսէն չատ աւելի վտանգաւոր է։ Ամէն կողմ, ամէնէն ալ եղած փորձերը կը հաստատեն թէ կաթը ծիւրախտը կը փոխանցէ։ Գիտունները փորձեցին կաթ ներարկել, ծիւրախտացեալ կաթ, պզտիկ անասուններու, ճագարի, կատուի, ու տեսան թէ անասունները քիչ ժամանակէն կը հիւանդանան։ Ուրիշներ հիւանդ կաթ տուին անասուններու և նոյնպէս խեղճերը հիւանդացան։

Փողոցը ծախուած կաթը նոյնպէս վտանգաւոր է։ Բարիզի փողոցները ծախուած կաթով բժիշկ մը պզտիկ անասուններ կրցաւ ծիւրախտաւորել։

Ամենք կը կարծեն թէ նոյն առողջ կովին կաթը հում խմելով բոլոր վտանգէ զերծ են։ Եւ՝ անկարելի է նոր սկսող ծիւրախտը կովին վրայ տեսնել. գիտական փորձերէ յետոյ միայն կարելի է հաստատել կովին հիւանդ ըլլալը, թէպէտ ան դուրսէն կատարեալ առողջ կ'երեւայ. յետոյ՝ շատ անգամ ծիւրախտը անասունէն ծիծին մէջ է, ու անտես կ'անցնի. մանրադիտով միայն կարելի է համոզուիլ, այն ալ անասունին սատկելէն յետոյ։

Կրնայ ըլլալ որ կովին թուքերը միայն հիւանդ ըլլան, ու կաթը առողջ. բայց շատ չի տեւեր ծիւրախտը ճամբայ կ'ընէ, թոքերէ ալիքներուն, հոնկէ ալ ծիծերուն կ'անցնի։ Ուրիշ անգամ թուքերը առողջ կ'երեւան ու ծիծերը միայն հիւանդ են. կաթը այն տեղն՝ աւելորդ է ըսել՝ ծիւրախտի միքրոպներէն մեծ թիւով կը պարունակէ։

Ապաւինելու չէ ուրեմն այն առողջ երեւցող կովին կաթին ու հում խմել։ Քոխի միքրոպ պարունակող կաթը ուշ կամ կանուխ, մարդուն ընդհանուր առողջութեան համեմատ, կը վարակէ ծիւրախտը։ Անանաքայտ մը Գերմանիոյ մէջ 19 փառաւոր կովեր Քոխի Ռէ-պէրտէ-լէնով փորձեց (անշուշտ խնացած էք թէ Քոխի ծիւրախտը բուժելու դեղը, Ռէ-պէրտէ-լէնը, այն անասուններուն հիւանդ կամ առողջ ըլլալուն կը ծառայէ հիմա. ինչ անկում։) Այդ 19 առողջ ու կայտառ կովերէն 12ը հիւանդ էին։

Ամ կը հաստատէ՞ ապրաբին առողջութեան. ո՞վ խոշորին կամ կայտառին կրնայ ապատանի։

Կաթը հում խմելու համար ատեն ատեն կովը բժշկական զննութեան մը անցընելու է։

Առողջ կաթը, մաքուր ու անարատ, կրնայ խառնուիլ հիւանդ կովի ժէրհարա անուն գիտունի մը խօսքին նայելով, այս խառնուրդը կը պակսեցնէ ծիւրախտացեալ կաթին վտանգը։

Բայց մեկ բ՞ուչ. ինչո՞ւ այնքան նուրբ փորձերով ինքզինքնիս մաշեցնենք։ Ամէնէն պարզ միջոցը կայ, կրակը, սուրբ կրակը որ ամէն բան կը մաքրէ, կը սրբէ. անոր դիմենք. ան մեր ցաւերուն դարմանը ունի իր բոցերուն մէջ կարմիր. դնենք կաթին ամանը անոր վրայ ու 70—75 աստիճան տաքութեան մօտ վայրկեան մը ձգելէ յետոյ վար առնենք ու պաղեցնենք. յետոյ կրնանք խմել մեր պատուական կաթը սատկած միքրոպներուն յիշատակին։

Կաթը բորբոքին եւ ացներու պէտք չունինք. 70 աստիճան տաքութեամբ կոթին մէջի Քոխի պասիլները կրնանք դեմոնք զրկել։

Հիմա ալ կը յուսամ, (ո՞վ յուսամբ ընթեռնու՝ բժիշկին խօսքը ո՞վ մտիկ կ'ընէ), կը յուսամ կ'ըսեմ, թէ հում կաթ խմող չպիտի ըլլայ։

Ու այսպէս մէկ կողմէն ծիւրախտաւորին շուրջը զգուշութիւններ առնելով, միւս կողմէն հոգ տանելով կաթին, ըրած կ'ըլլանք մեծ յառաջդիմութիւն մը, մեծ յաղթանակ մը տարած կ'ըլլանք Քոխի միքրոսներուն դէմ, ջնջելով անոնց բոյնը, սասկեցնելով անոնց ամբողջ սերունդը։

Ամէնքնուս ալ, բժիշկ ու ժողովուրդ, ամէնքնուս ալ պարքը պէտք է ըլլայ ծիւրախտին դէմ կռուիլ։ Մեր բժիշկներուս պարքն է հասկնալ վտանգը, ըսել պաս ճառը, ցոյց տալ միջոցները. յատակ կերպով պէտք է խօսինք, բացատրենք. ընենք՝ հիւանդը խնամողներուն՝ իրենց բանելիք ընթացքը, հիւանդին ալ հասկցնենք իր ընելիքը, ինքզինքը խնամելու կերպը։ Բայց պէտք չէ չափազանցնենք. վատնդ կայ ըսելով բառը իր ամբողջ նշանակութեամբ առնելու չենք։ Ո՞վ պիտի յանդգնի ալ հիւանդին ծառնալ. ո՛չ, ինչ սոսկալի բան։ Չ՛, հիւանդին քով չէ վտանգը, անոր շնչած և ալտաչ չած օդին մէջ չէ վտանգը, ոչ ալ մարմին վրայ. անոր քովը ապրիլը, անոր սենեակը ճաշելը, պառկիլը որ և է վտանգ չունի։ Չ՛, անվախ կրնանք զինքը խնամել. թուքին մէջ է միայն վտանգը, թուքն է բոլորը. անկէ պէտք է զգուշանանք և ոչ թէ հիւանդէն։ Հիւանդը ինքնին անվնաս է խեղճը. իր թուքն է թոյնը, ան պէտք է ջնջենք։

Ծիւրախտն կրնանք փախչիլ, բայց հիւանդէն հեռանալու պէտք չունինք։

Ամէն տարափոխիկ հիւանդութեան պէս ծիւրախտն ալ կրնանք մեկուսացնել, բայց ժողովուրդը իր ջանքերը ընելու է մեկի հետ. բժիշկին պատուէրները պէտք է մէկիկ մէկիկ գործադրուին։ Բնակարան առողջապահութեամբ շատ սեւ բան մը չենք կրնար ընել, բայց ընտանեկան առողջապահութիւնը կրնայ, ինք առանձին, ծիւրախտին յաղթել։

Ամենքս ու հաստատ կամքով ամէնքնիս ալ կռուինք այդ սեւ ախտին դէմ. ամէնէն ազուր գործը ըրած պիտի ըլլանք։ Թող անդին Սպասիացիք ու Մարսիլիացիք իրար բզկտեն, մենք հոս պիտի խնամենք։ Ու մեր զաւակները պիտի օրհնեն մեզի։

Պ. ԲՕԼՕԼԵԱՆ

—)(4)(—

ՕՏԱՐ ԷԶԵՐ
ԲՕԼ ՊՈՒՌԺԷ
Դ. Ա. Ի Թ

Երեք տարեկան հասակին մէջ, Ալպէռ Բլուէ, նախանձելի կենսական կորովով լի այն մեծավայելուչ կաղբուռն մարդուն և իր մեծամաղձութիւնը մէջ դարձեալ հրաշագեղ այդ Աստղիկին զաւակը հաղիւ վեցամսեայ մանուկ մը աւելի բարձրահասակ էր, և իրանը որուն մէջ վարսուած էր չափազանց կոշտ գլուխը՝ մարդուս նայուածքը խրաչեցնելու աստիճան ուռեւ կ'ընէր զինքը։ Նաև, նեղս մտած ատենս, երկչոտ շարժումով դէպի մայրը ընկերկելէն հասկցայ թէ ապագայ սապատողի այդ ողբալի սաղմին մէջ սկսած էր արդէն տառապելու կարողութիւնը։ Եւ այդ մոր խորին, սիրայողի խանդաղատանքը յայտնի կ'ըլլար այն զուրգուրալից ձեռքէն որով կը շոյէր անոր չնկահեր մազերը, միակ գեղեցկութիւնը խեղճ տղուն։ Հասկցայ թէ անձկալից հետաքրքրութեամբ իր զաւակին առջեւ ունենալիք առաջին տպաւորութիւնս կը ջանար դէմքիս վրայ կարդալ, և չպիտի մոռնամ երբեք այն նշոյլը որ փայլեցաւ իր բիբերուն մէջ, երբ փայփայեցի խեղճին խոպոպիքները ջանալով զայն ընտելացնել, և ըսի։

—«Բարի լոյս ըսէ բարեկամներդ. մէկուն ոչ զոր չես ճանչնար, Պարոն Սլպէռ. պիտի տեսնես որ ուրիշներուն պէս՝ ես ալ կարող եմ քեզի չփացնել...»

—«Անունը կը յիշե՞ս, ըսաւ մայրը, ուրեմն իմ իր նամակներուն մէջ երբեմն կը խօսի՞ ասոր վրայ։»

Կնայի՛ միթէ ճշմարտութիւնը ըսել պատասխանելով հարցման մը որ կ'ուզուէր ինձ այն աղերսագին չեշտով, որով դժբախտ կիները կարծես կը պաղատին որ սուտ գրուցես իրենց։ Եւ բաց ասի, անդիմադրելի կերպով կը փափաքէի մանրամասնօրէն ճանչնալ այն բարոյական տառը որ ամէնուրեք դրոշմած էր իր հեռքը Տիկին Բլուէի դէմքին վրայ և անոր շուրջը, և որուն պատճառը կը մակաբերէի։ Ուրեմն սկսայ հարցումներ ուղղել իրեն, առանց մտքես անցընելու թէ ես ալ իր կողմէ հարցափորձներու չարք մը պիտի յառաջ բերէի, որ ահռելի կերպով տաժանելի պիտի ըլլային ինծի համար։

—«Բայց շատ բնական է,» ըսած էի, «որ իմ խօսքս ինծի իր զաւկին վրայ։ Ինչո՞ւ կը զարմանաք։»

—«Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ,» կրկնեց խորունկ ձայնով մը։ և հոգիս կսկծեցնող նայուածքով մը նայելով ինծի, հարցուց.«Է՞ինչ կ'ըսէ նամակներուն մէջ։» Ցետոյ, որովհետեւ կը վարանէի պատասխանելու, աւելի շուարած այդ մանկամարդ մօրը ակներեւ տենդէն քան այս ուղղակի հարցաքննութենէն, ըսաւ. «Դուք աղնիւ սիրտ ունիք. չէք ուզեր, չէք կրնար շատ աղէկ գիտցած բանիս վրայ նորէն խօսիլ... Աւա՜ղ ի՞նչ օգուտ ունի նորէն խօսիլ տալը։»

—«Ճշմարիտ կ'ըսես, սիրելի, պատասխանեցի, որ Բլուէ չէ գրած ինծի բան մը զոր չկարենամ ձեզի կրկնել։» Եւ յարեցի. «Շատ աղէկ չեմ գիտեր ձեր տպնաղին պատճառը, բայց կը հասկնամ որ, առանց ուզելու, ձեր հիւանդ մէկ կողմին դպայ, նեղում կը խնդրեմ...։»

—«Աւա՜ղ, ըսաւ վշտաբեկ եղանակով մը, հիւանդ կողմ չի կայ։ Ամբողջ սիրտս է հիւանդ։» Ցետոյ աղէկէզ կերպով շնորհալի ժպիտով մը ըսաւ. «Ես ներում կը խնդրեմ ձենէ։ Ձեր առաջին այցելութեանը այնպիսի խեղճութիւններ կը հաղորդեմ ձեզի... զոր դժուար չպիտի ըլլար արդէն ձեզի համար հասկնալ։» շարունակեց բարակցած ուսերը տատանելով, և իր գեղեցիկ ձեռքերը՝ որոնց նիհարցած ըլլալը բացորոշ կ'երեւուին ժատներուն շուրջը մատանիներուն ծածանելէն, հանգչեցան մանկան գլխուն վրայ որ խորունկ աչքերովը անոր երեսը նայեցաւ։ «Դնա՛ խաղա» ըսաւ անոր։ Տղեկը դարձեալ դնաց թղթատել պատկերազարդ գիրք մը սրահին սեկ-անկիւնը, չափազանց խելօք այն տղոց անմեղունչ հլութեամբ, որոնց մէջ բնաւ չի պզտիկեր կեանքի առատահոս աղբիւրը... յետոյ ճնշիչ լռութիւն մը տիրեց մեր մէջ։ Ամենքս ալ մեր մտքերուն մէջ մեր մեռելոցը կ'ապրինք, երբ տեսայ որ իմ ձեռքը առաւ այդ խեղճ փոքրիկ էակը, երբեք նայեցաւ անոր, իմ երեսս նայեցաւ, և ետ տուաւ ըսելի այսպիսի շարժուձեւով մը որ բիչ մնաց զիս հոն կեցած տեղս պիտի սպաներ...». և Չլուձգօրէն ձեռքովը բաղուկս սեղմելով, քանդակագործին կիսը աւելցուց, աչքերը հրատարոյր, հեղձամղձուկ ձայնով մը. «Ցետոյ որ իմ կատարարդէն այդ զաւակը»։

(Շարունակելի) Թարգմ.
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍԵՓԹԵԱՆ

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ՍՊԱՆՈ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Մայիս 31 թիւով Լոնտոնէն կը հեռագրեն Նայէ Ֆրէյէ. «Երէկ Թամբայի մէջ ամերիկեան զինուորները սկսան նաւ նստիլ։ Ասսը կայ թէ 20,000 հոգի Սանթիակոյի վրայ պիտի յարձակին։ Ուր Բանտ զօրավար 14,000 հոգի ունի միայն անոնց դէմ հանելու համար։ Բանտի զօրքերը կը գտնուին Բանթօ գետին և Սանթիակոյի միջև։ Ամերիկացիք Կուանթանոյի ցամաքը պիտի ելլեն։ 3000 ապստամբ Բուպացիներու հետ միութիւն կազմելով պիտի յարձակին ցամաքէն Սանթիակոյի վրայ։ Բայց անոր ուաղմագիտութիւնը չէր ներեր որ մինչեւ վերջը փակուի նաւահանգստին մէջ և այսպէս Ամերիկացիները մինչեւ վերջը պաշարեն զինքը, առնոգուտ ընելով Դալարի Գլխոյ նաւատորմին այդ պատկառելի ոյժը։ Ո՛չ, երբ Պլանքօ մարշալատ հարդրեց Սէրվէրայի թէ Շլի հրամանատարին նաւախումբը բաժնուած էր Հաւանան պաշարող նաւերէն՝ որպէս զի երթայ Սանթիակոյի ելքը գոցէ Սէրվէրայի առջեւ, ապահովցնէ Սանթիակոյէն մեկնեցաւ դէպի ծովուն բացերը։ Գիտենք թէ Հաւանայի առջեւ մեծ հարուած մը կը պատրաստուի։ Երբ Թամբա համախմբուած զօրքերը փորձեն Բուպայի մէկ կէտին վրայ ցամաք ելլել, ամերիկեան նաւատորմիղը անշուշտ պիտի ուժգակոծէ Հաւանան։ Բայց պիտի տեսնէ թէ գործը որո՞ւ հետ է։ Ասոր համար է որ Սէրվէրա ծովակալ իր չորս մեծ նաւերով և խումբ մը թորպիլանաւերով և թորպիլահալածներով՝ որ ամերիկեան նաւատորմին վրայ իրենց արագութեան գերազանցութիւնը ցոյց տուին, հարկաւ ծովուն բացերը ելաւ, ի հարկին ամերիկեան նաւախմբին վրայ խոյանալու համար։ Ահա մեր ռազմագիտութիւնը. կարելի եղածին չափ նաւային ճակատամարտ մը խոյս տալ և այնպէս շարժում ընել որ կարելի ըլլայ ամերիկեան նաւային ուժերը բաժնել։ Թող այս վերջինները ուզածնուն չափ պաշարեն Մաթանզասը, Սիլինֆուէկոսը և Հաւանան. աւելի ժամանակ շահած կ'ըլլան Պլանքօ մարշալատ և Սէրվէրա ծովակալ, որ հիմա կարող են միատեղ աշխատելու Բուպան պաշտպանելու համար ծովին և ցամաքին վրայ։

ԲՈՒՐՈՒԻՆԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

Մաք Քինլի նախագահ կը խորհի գրաւել Քարոլինեան կղզիները, նկատի առնելով սպանիական յոռի վարչութիւնը այդ կղզիներուն մէջ։ Այսպէս կ'երեւայ թէ Ամերիկացիք որշափ չյաջողին պատերազմին բուն նպատակին հասնիլ, այնքան ալ պիտի մոռանան տարբեր կէտերու վրայ արշաւախումբեր ղրկել։ Սպանիոյ ուշադրութիւնը իր գաղթականութեանց ամէն կողմերը դարձնելու համար։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ՈՅԺԸ

Վաշինկթընի սպանիական դեսպանատան նախորդ նաւային կցորդ Սոսրալ հարիւրապետ, որ հիմա ծովային գործոց պայմանագրին անդամակցած է, թերթի մը մէջ յօդուած մը հրատարակելով, կ'ըսէ թէ Սպանիա կարող է շատ երկար ատեն դիմանալ պատերազմին։ Սոսրալ հարիւրապետ գուշակութիւն մըն ալ կ'ընէ, ըսելով թէ տեւտրական չահերուն պատճառած վնասներուն հետեւանքով խզում մը մօտալուտ է Ամերիկայի արեւմտեան, արեւելեան և հարաւային նահանգներուն մէջ։

ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Մարիսի թերթերը նամակներ կը հրատարակեն հարաւային Սպանիոյ ծովեզերեայ քաղաքներէն, և որոնք կը նկարագրեն ժողովրդային խանդավառութիւնը Սէվիլիրպալի, Սան Բոքուէի, Բարսէլի մէջ, ուր հետզհետէ կը հասին սպանիական զինուորները։ Օտարերները կարծիք կը յայտնեն թէ Եւրոպայի մէջ խնդիրներ ծագիլը հաւանական ըլլալով, սիտք է Սպանիա նեղուցին երկու եզերքները և Ճիպրալթարի շուրջը իր ուժերն ու ամրութիւնները ամեցնէ։ Միւնոյն նամակներուն մէջ նկարագրուած է Պ. Կօշընի և Պ. Օսթին Զէմբրլէյնի (գաղթական նախարարին որդին) Ճիպրալթար հասնիլը։ Կ'ըսուի թէ Բարիզի սպանիական դեսպան Պ. Լէոն Քասթիլօ կը յուսայ աւելի մը տերմնել Սպանիոյ յարաբերութիւնները Ֆրանսայի և Ռուսիոյ հետ, բայց սպանիացւոց մեծ մասը հետզհետէ կը տարակուսին օտարէն օգնութիւն զըտնելու յոյսին վրայ։

Սպանիայի նշանաւոր քաղաքագէտ Պ. Քասթէլար արտաքին նիզակակցութեանց մասին յայտարարութիւն մը ընելով, կ'ըսէ թէ ինքը մեկուսացման նըպաստաւոր է, և ներկայնի համար համակերպութեան քաղաքականութիւն մը կը յանձնարարէ, իսկ ապագային համար ամենամեծ խոհեմութիւն, խնայողութիւն և կորով։ «Վերջի ի վերջոյ, կ'ըսէ Պ. Քասթէլար, Եանքիները կրնան առնել մեր կղզիները, բայց չպիտի կրնան յաղթահարել մեր պատերը։»

Վաշինկթընէն կը հեռագրուի թէ դեսպանական մարմինը բացարձակապէս համոզուած է թէ արտաքին միջամտութեան հաւանականութիւն չի կայ, և ոչ իրաւարութեան և ոչ ուրիշ բանի համար անմիջական հաշտութեան խօսք կարելի չէ ընել։

Ամերիկայի երիցայաններուն ընդհանուր ժողովը որոշեց երախտագիտութիւն յայտնել Մեծ Բրիտանիոյ՝ այն ընկերակցութեան համար՝ զոր Մեծ Բրիտանիա կը նուիրէ Մ. Նահանգաց արդի ճգնաժամին առթիւ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԱՆՍՏՈՒԳՈՒԹԻՒՆԸ

Սպանիոյ և Ամերիկայի կռիւը հետզհետէ տարբեր հանգամանքներ կ'առնէ, զուտ զինուորական տեսակէտը արդէն կայ ու կը մնայ, բայց միջազգային խնդիրն ալ կը զօրանայ՝ ցոյցերի պատերազմին արդիւնքը յայտնի։ Անկլո-ամերիկեան նիզակակցութեան մը գաղափարին ծնունդն անգամ բաւական էր եւրոպական խնդիր մը յարուցանելու համար պետութեանց միջև։ Երկու ազգերու մերձեցումը ամէն ժամանակէ աւելի խնդիր է հիմա Ատլանտեանի երկու կողմը, և Անգլիա որ մինչեւ հիմա մեծ բան մը չհասկցաւ իր մարաւոր չեզոքութենէն, սկսած է փութկոտ հաւատարմութեամբ մը պատերազմին ամէն պարագաներուն հետեւիլ և քաղել անոնցմէ ինչ որ կրնայ ծառայել նիզակակցութեան մը հաստատութեան։ Բայց Ամերիկացիք Անգլիացիներուն չափ փութկոտ չեն. կը ցուցնեն, չեն տար, կը մտածեն, չեն դպչիր։ Տեսակ մը դիւանագիտական խաղ, զոր անկլո-սաքսոն ցեղերը մրցն կրնան խաղալ, վասն զի հարեւանցի կերպով պէտք է ըսել թէ դիւանագիտութիւնը այնքան նուրբ, այնքան կնճռոտ և այնքան երկդիմի չէ աշխարհի մէջ որքան հոն ուր անկլո-սաքսոնները կան և. կ'ուզեն։ Պատերազմին անստուգութիւնը այս կերպով ընդհանուր քաղաքականութեան մէջ կը ստեղծէ նորանոր տարբեր, նորանոր մտահոգութեանց համար։ Գերմանիա, Ֆրանսա և Ռուսիա անհաւատալի ուշադրութեամբ մը կը հետեւին անգլիական քաղաքականութեան մէն մի շարժումին. մանաւանդ Ֆրանսա՝ որ ժամանակէ մը ի վեր բոլորովին կասկածոտ կացութեան մէջ է Անգլիոյ շարժումներուն մասին, սկսած է նախազգուշութիւններ ձեռք առնել ամէն պատահականութեանց առջեւ պատրաստ գտնուելու համար։ Մեծ Բրիտանիոյ ծովային գործոց նախարարին տեղափոխութիւնը, Կլառսթընի յուզարարութեան հանդիսաւոր պահուն, քաղաքական աշխարհին ամէն կողմը մեծ հետաքրքրութիւն հրաւիրեց։ Սպանիա Ճիպրալթարի անգլիական ժայռին շուրջ կը հաւաքէ իր լեգէոնները, և Ֆրանսա կը փութայ Սպանիոյ հետ բանակցութեանց սկսիլ ապագայ խնդիրներու համար։ Տարածուած զրոյցները որքան հակասական ըլլան, անշուշտ անոնց մէջ ճշմարտութիւնը բաժին մը ունի, դիւանագիտութիւնը ո՛րքան ջանայ հոգ պատճառով զաղտնիքներով ծածկել իր խորհրդակցութիւնները, անշուշտ կարեւոր բան մը կը դառնայ սպանո-ֆրանսական բանակցութեանց մէջ։

Պատերազմին դանդաղ ընթացքը, զոր աւելի Սպանիա կը ջանայ շարունակել, շատերուն կարծել կու տայ թէ Պ. Սամկոթայի գաղիները իրերը ձգձգել կ'ուզէ, քաղաքական կնճռոտութիւններ ձգելու համար եւրոպական դիւանագիտութեան մէջ։ Սէրվէրայի ապուէսի ռազմագիտութիւնը, Պլանքոյի թարթաքուր շարժումները աւելի քաղաքական նպատակ ունին քան զինուորական։ Եւ այս միջոցին ստատիկ կը բարկանան ամերիկացիք. անոնք չէին յուսար թէ հասարակ հպարտութիւնը այսքան պիտի պահուըտի և չպիտի գլխապրակէ ամերիկեան զէնքերուն, և քաղաքական բարակ հաշիւները չհասկցող ամերիկեան խուժանը պատերազմին անյաջողութեան պատասխանատու կը բռնէ ամերիկեան զէնքերը և մարտանաւերը, առանց նոյն իսկ խորհելու Տուէյ ծովակալն փայլուն յաղթանակին վրայ։

Պատերազմին վիճակը այնքան անստոյգ է որ մինչեւ հեռագիրը կ'ստանէ թէ Սանթիակոյի առջեւ նաւամարտ մը տեղի ունեցած է Շլի հրամանատարին եւ Սէրվէրայի միջև, ուրիշ աղբիւրներէ առնուած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Սէրվէրա այդ նաւամարտին միջոցին արդէն հեռացած էր Սանթիակոյէն, հոն ձգելով միայն մէկ երկու նաւ. ուրեմն Շլի որո՞ւ դէմ կռուեցաւ—անշուշտ Սանթիակոյի սպանիական ամրոցներուն դէմ. բայց այն ատեն Սէրվէրա ո՞ւր է, կամ ի՞նչ պիտի ընէ։ Մատրիտի, Նիւ Եորքի, Բարիզի, Լոնտոնի հեռագիրները բնաւ զիրար չեն բռներ, և մենք կը սովորինք յաճախ բոլորովին հակասական լուրերը թարգմանել դնել մեր միւնոյն թիւին մէջ, ինչ որ կ'ընեն արդէն եւրոպական օրաթերթերը։

Վերջապէս ոչ ոք կրնայ բարի կամ չարը մարգարէ մը ըլլալ սպանո-ամերիկեան պատերազմին ներկայ վիճակին մէջ, քանի որ այս սոսկալի անստուգութիւնը կայ մէկ կողմէն բուն պատերազմական գործողութեանց և միւս կողմէ Եւրոպայի դիւանագիտական խորհրդակցութեանց վրայ։

ՍԱՆԹԻԱԿՈՅԻ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Քանի որ այդ նաւամարտի մասին կատարելապէս ստոյգ լուր մը չի կայ, հեռագրքերները կը հարցնեն թէ ինչո՞ւ Շլի հրամանատարը պաշտօնանկ ըլլալով, անոր նաւատորմին զօրքը յանձնուեցաւ Սէմսըն ծովակալին, եթէ սակայն ստոյգ է գուն այս մասին հեռագրին յայտարարութիւնը։ Ուրեմն, կ'ըսուի, եթէ Շլի յաղթող ըլլար, Վաշինկթընի կառավարութիւնը չպիտի վռնտէր այդ որոշումը տալ Շլիի նկատմամբ, անոր յաղթութեան հետեւեալ օրը։

ՄՈՆԹՈՅԻՈՅԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Սպանիայի Մոնթոյիօ ծովակալը, որ Մանիլայի առջեւ յաղթուեցաւ ամերիկացիներէն, Բալվիթէի պատերազմին վերաբերեալ ընդարձակ տեղեկագիր մը ղրկեց Սպանիոյ ծովային նախարարութեան։ Այդ տեղեկագրին մէջ սպանիացիներէն 50 մահ և 174 վիրաւոր նշանակուած է։

ԳԵՐԻ ԲՈՒՆԻՍԹ

Հաւանայէն կը գրեն թէ սպանիացիները գերի բռնեցին ամերիկեան լրագրներու երկու անգլիահպատակ թղթակիցներ, որ կղզին ելլել կը փորձէին։

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐՈՒՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

Վիէննայի ամերիկեան դեսպանատան նախորդ զինուորական կցորդը յաջողեցաւ Ֆլորիդա շոգենաւով մեծաքանակ ռազմամթերք ղրկել Բուպայի ապստամբներուն։ Շոգենաւին մէջ կային 450 Բուպայի ապստամբ, 8000 հրացան, հագուստ, պարէն, 75 ջորի, 30 ձի։ Շոգենաւը Բուպայի ծովեզերքին մօտեցած ատեն, Բուպացիները «հուրրա»ներով բարեւեցին զայն։ Շոգենաւին մէջ կը գտնուին նաև պիներ և տղաքներ։ Շոգենաւը բնաւ պարպուելու յետոյ, ապստամբները սկսան հին ապստամբապետ Մաշէոյի քայլերգը նուագել մրարերան։

ՍԱՆԹԻԱԿՈՅԻ ՍՈՒՉԵՐ

Շլի ծովակալ հեռագրած ըլլալով Վաշինկթընի թէ Սէրվէրա ծովակալին տորմիղը Սանթիակօ կը գտնուի, ծովային գործոց նախարար Պ. Լոնկ հետեւեալ հեռագիրը քաշեց։

«Սպանական զրահաւորները չըլլայ որ փախցնէք. կամ բռնեցէք զանոնք, կամ բնաջինջ ըրէք։ Այս հեռագրին վրայ ծովակալ Շլի նաւահանգիստը մտաւ։

Մաքսիմ Թնդանօթին հնարիչին երկայրը, Պ. Մաքսիմ Նիւ-Եորք գնաց։ Պ. Մաքսիմ ամերիկեան կառավարութեան պիտի ծախէ օդային թորփիլ նետելու յատուկ իր հնարած յաձուարկին յատակ գիծերը։

Պ ԿՕՇԸՆ ՃԻՊՐԱԼԹԱՐԻՄԷՋ.—Ճիպրալթարէն կը հեռագրեն մայիս 28 թուով. Թէրրիպլլ զրահաւորը Բորթմաութէն հոս հասաւ եօթանասուն երկու ժամէն, իր մէջ ունենալով Պ Կօշընը և Պ. Զէմբրլէյնը։—Մայիս 29.—Պ. Կօշընը և իր հետեւորդները այսօր այցելեցին ծովեզերեայ պատնէշները ընկերակցութեամբ Սըր Բոպէրթ Պիտուլֆի (վերին հրամանատար), Ֆիլէքը հազարապետի և Տրիւրի հարիւրապետին։ Այցելեցին նաև Բաթալանի ծովախորշը՝ ժայռին արեւելեան կողմը։ Կը յուսացուի որ Պ. Կօշընի վաղը իրիկուն մեկնիլ Ճիպրալթարէն։

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԻԶԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԱՒԵՏԻՔ.— Պ. Շոնէ Տիրէ Նիւ Եորքէն Լոնտոն հասնելով, մասնաւոր գուժմարման մը մէջ խօսեցաւ անկլո ամերիկեան յարաբերութեանց մասին. «Պատերազմին բարեպատեհ մէկ արդիւնքը եղաւ իրարու մօտեցնել Մ. Նահանգաց և Մեծ Բրիտանիոյ ժողովուրդները։ Այս դարուն ժողովրդային զգացմանց ամէնէն մեծ փոփոխութիւններէն մին եղաւ ամերիկեան ժողովրդին անվստահութեան և թշնամութեան զգացումին դարձը դէպի բարեկամական զգացում մը անգլիացի ժողովրդին հետ։ Եւ այս պատահեցաւ երկու ամսուան մէջ։ Պատերազմը ցոյց տուաւ թէ ցամաքային Եւրոպայի մէջ համակրութիւն չի կայ Մ. Նահանգաց մասին, և միայն Մեծ Բրիտանիոյ մէջ տեսնուեցաւ աշխոյժ և գործնական բարեկամութիւն մը մեզի համար։ Ամերիկացիք կը կարծեն թէ Եւրոպայի ներդաշնակութիւնը մեզի դէմ պիտի նլլէր և թէ անոնց մարտանաւերն ալ մեզի պիտի հակառակէին երբ կը ջանայինք Բուպայինները ազատել։ բայց Մեծ Բրիտանիա չմիացաւ Ներդաշնակութեան. և նոյն իսկ այնքան առաջ գնաց որ հայտնեց թէ. եթէ միւս պետութիւնները առանց իրեն պատերազմին Ամերիկայի դէմ, յանկարծ մեր կողմը պիտի բռնէր։ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի քաղաքականութիւնն է զոցել իրենց նաւահանգիստները և պարզապէս իրենց ժողովրդին համար բանալ զանոնք։ Մեծ Բրիտանիա իրենները կը բանայ և կը հրաւիրէ մեր վաճառականութիւնը ճիշտ իրենէն չափ չահագործել իր ազդեցութեան շրջանակին մէջ ինկած գաւառները։ Այս կէտն ալ մեծ տարբ մըն էր Ամերիկան Մեծ Բրիտանիոյ կողմը հակադրելու համար։ Կը զգանք թէ միջազգային խնդիրներու մէջ մեր շահերը միւնոյն են։ Հետեւաբար մեր բարոյական աջակցութիւնը Մեծ Բրիտանիոյ հետ պիտի ըլլայ՝ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ անոր ունեցած տարաձայնութեանց ժամանակ, քանի որ կը հետեւի բաց դրան քաղաքականութեան ամէն ազգերու՝ մասնաւորապէս Ամերիկայի համար։ Արդի պայմանները այնքան զօրաւոր են համաձայնութիւն մը բերելու համար Ամերիկայի և Մեծ Բրիտանիոյ միջեւ օր քանի մը դժուարութիւնները կարելի է կարգադրել խաղաղութեամբ, այնպէս որ ապագային համար անկարելի է կ'ըլլան թշնամութիւնները երկու ազգերուն միջեւ։»

Փիլիպպեան կղզիները ձեռք չհանելու և Ամերիկայի գաղթային քաղաքականութեան վրայ խօսելով, Պ. Տիւրիւ ըսաւ. «Գաղթային քաղաքականութեան մէջ Միացեալ Նահանգաց զգացումը տակաւին բիւրեղացած չէ, վասն զի այդ խնդիրը տակաւին քննութեան առնուած չէ։ Փիլիպպեան կղզիները առիթ մըն են խաղաղութեան ժամանակ մեր պատերազմական տուգանքը ապահովելու, կամ առեւտրական նպատակներու համար՝ այն ազգերուն հետ՝ որոնք անշուշտ պիտի օգնեն Սպանիոյ, իր դժուարութենէն դուրս հանելու համար զայն։ Փիլիպպեանները մեր խաղաղական եզերքներէն վեց հազար մղոն հեռի են 8—10 միլիոն բնակիչներով, որ անկարող են ինքնօրէն ըլլալու և պէտք ունին զինուորական զօրաւոր ձեռքի մը տակ կառավարելու։ Փիլիպեան կղզիները ձեռքէ չհանելը գաղթային քաղաքականութիւն մը ունենալ կը նշանակէ, ինչ որ անկարելի է առանց Զինեստանի գործերուն խառնուելու։ Այս կերպով պիտի մտնենք ծայրագոյն Արեւելքի խնդիրներուն դժուարութեանց մէջ և պիտի ստիպուինք բանակով և նաւատորմիղով ունենալ դիրք մը՝ որով կարենանք պաշտպանել մեր ստացածը, և ուժի դէմ ուժ հանել այնպիսի անհամաձայնութեանց ատեն՝ որ կրնան ծագիլ այդ կիսագնդին մէջ Եւրոպայի մեծ պետութեանց հետ։ Գաղթային քաղաքականութեան համար ունեցած հակառակութեանս պատճառը սա՛ է թէ ստրկա հակառակ է մեր օրէնսդրութեանց ոգիին և մեր երկրին բուն շահերուն։ Ամերիկայի մէջ մեր ամէնէն զօրաւոր ախոյեանը Մեծ Բրիտանիան է, բայց վերջին քանի մը ամիսներուն դէպքերը դիւրացուցած են իրաւարարութեան դաշնագրի մը և ընդհանուր համաձայնութեան մը ճամբան միացեալ նահանգաց և Մեծ Բրիտանիոյ հետ, այնպէս որ կրնանք մեր երկու ազգերուն հաշիւն բոլորովին դուրս նետել ոչ է թշնամութեանց հաւանականութիւն։ Անգամ մը որ Բուպայի խնդիրը լմննայ—պատերազմին նպատակը և փակ առարկան—և Սպանիա իր նենգամտութիւնը մեր ազդեցութեան շրջանակէն դուրս վռնտուի, միացեալ Նահանգաց պաշտօնը շատ որոշ է, այսինքն իրեն կը մնայ հրաշալի դրդագում մը և աննախընթաց բարօրութիւն մը։ Դաղթային կայսրութիւն մը մեզի համար բազմաձախս և վտանգաւոր փորձառութիւն մըն է։

ՀԱՅՆՐԻՀ ԻԵԼԱՆ.—Պերլինի թերթ մը, Լոխալանցայէր, կը պատմէ թէ Բորթ Արթուրի ռուսական նաւատորմը փայլուն ընդունելութիւն ըրած է Հայնրիհ իշխանին, որ ճաշեց Տուպանով ծովակալին նաւուն մէջ։ Ցետոյ ծովակալին ընկերակցութեամբ այցելեց ամրութիւնները։ Մեկնելէ առաջ Ռուսները եղբայրակցեցան գերման նաւազներուն հետ։ Հայնրիհ իշխան մայիս 30ին Վայ-Հայ-Վայ հասնելով այցելեց անգլիական բանակատեղին։ Դիտեց թէ ամրութիւնները անքաւական են։

ՔՈՐԷԱ.—Քորէայի կառավարութիւնը որոշեց ուրիշ երեք նաւահանգիստ բանալ Եւրոպայի վաճառականութեան առջեւ և Բինեանկ նաւահանգիստը ազատ նաւահանգիստ յայտարարել։

ԾԵՌԱԳԻՐ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 2 Յունիս.—Իլլինոյ Ճըրնալ կ'իմանայ թէ Շլի ծովակալին ամերիկեան նաւատորմը երեկ Նորէն Սանթիակօ գնաց, Նոր ոմբակոծութիւն մը կը սպասուի։

—Հաւանայէ տրուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Սէրվէրա ծովակալին նաւատորմիղը ոմբակոծման ատեն Սանթիակօ չէ. գտնուեր, այլ միայն Քիչոխոպալ Դոլոն մատանաւը ձգելով հոն, մեկնած էր։

Այս վերջին վրայ երկու ռումբ ինկան։ Սպանիացիներուն կորուստները անհայտ են, ամերիկացիները ոչ մեռաց ունեցան ոչ կորուստ։ Այսօր Սանթիակոյի առջեւ վճռական նաւամարտի մը կը սպասուի։

ՄԱՏՐԻՏ.—Պլանքոյ ԺԴ սպանիական մարտանաւին գերի բռնուիլը պաշտօնապէս կը հերքուի։ Այդ նաւը հիմա Բրիսթոլ կը գտնուի։

—Զրոյցի մը նայելով Սէրվէրա ծովակալին նաւատորմը մեկնած է Սանթիակոյէն երեքշաբթի կուիւն եղաւ, բայց չի գիտցուիր ուր։ Նախարարները բացարձակ լռութիւն կը պահեն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Մատրիտէն Մորնինգ Բոսթի կը գրեն թէ Բարիզի սպանիական դեսպանը Պ. Լէոն ի Բասթիլլօ պաշտօնապէս հրաման ստացած է միջնորդել մեծ պետութեանց քով, պատուաւոր խաղաղութիւն մը ստանալու համար Միացեալ Նահանգներէն։

ԲԱՐԻԶ.—Վաշինկթընէն եկած հեռագիրներ կը տարակուսին կամ կը հերքեն թէ երէկ Սանթիակոյի առջեւ կռիւ մը տեղի ունեցած ըլլայ։

ՀՌՈՄ.—Բոքոլ Բոմանօ կ'ըսէ թէ Ֆրիճէլիօ դիր-ծովակալը, որ Վենետիկի նաւատորմին կը հրամայէ, ծովակալ Քանէվարոյի պիտի յաջորդէ արեւելքի նաւաբաժնին մէջ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ 3 յունիս.— Օրթերթերը կ'ըսեն թէ Սէմբսըն ծովակալին նաւատորմիղը դարձեալ ոմբակոծած է Սանթիակոյի ամրոցները։ Ապստամբներն ալ 4000 հոգիով, միւնոյն ատեն քաղաքին վրայ կը յարձակին, բայց օրթերթերը այս յարձակման արդիւնքին վրայ բան մը չեն ըսեր։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ Սանթիակոյի դէմ նոր յարձակում մը մասին ոչ է տեղեկութիւն առած։ Ասսը կայ թէ Սէրվէրա ծովակալին նաւատորմիղը երկար ատենէ ի վեր արդէն Սանթիակոյէն մեկնած է, հոն թողլով միայն Քիչոխոպալ Դոլոն մարտանաւը։

ՔԻ ՈՒԷՍԹ.— Վէրոնվէրոս յածաւոբակը հրաման ընդունեց անմիջապէս Սանթիակո երթալ, և չանալ կործանել ընդծովեայ ականները՝ որոնք վերջին օրերուն կրնան հոն դրուած ըլլալ։

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Վաշինկթընի քաղաքական շրջանակներու մէջ համոզում կը յայտնուի որ, եթէ Սէրվէրա ծովակալին նաւատորմը յաղթուած ըլլար, Սպանիա պիտի ստիպուէր հաշտութիւն խնդրել։

ԲԱՐԻԶ. — Ցօրենի գիրը չարաւնակ կիջնէ Նիւ Եորքի, Լիվրբուլի և Մարսիլիոյ մէջ։

—Լէյոն ամերիկեան թնդանօթակիրը Բարտէնաբը թնդանօթի բռնեց։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ Խառն ժողովը դումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Բարձ. Ցաւութիւն բաւա Տատեանի։ Կրօնական ժողովէն ներկայ էին Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ եպս. Մանկունի, Տ. Գաբրիել Մ. Վ. Ճէվահիրճեան, Տ. Կարապետ քահանայ Սանտալճեան։ Քաղաքական ժողովէն ներկայ էին Վսեմ. Գաբրիել Նորատունկեան, Գրիգոր էֆ. Խարեան, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Մկրտիչ էֆ. Սեվէնեան, Մկրտիչ էֆ. Ասասեան, Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան և Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան։

Օրակարգի առաջին խնդիրն էր Գարակէօզեան կտակի խնդիրը։

Յայտնի է թէ Խառն ժողովը ապէք առաջ Ցանձնաժողով մը կազմած էր, որուն անդամ են Վսեմ. Գաբրիել էֆ. Նորատունկեան և Մկրտիչ էֆ. Ասասեան, պաշտօնյանձնելով անոր բանակցել հանգուցեալ Գարակէօզեան Տիգրան էֆէնտիի կտակի գործին կարգադրութեան համար՝ հանգուցեալին ժառանգորդ և եղբայր Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեանի հետ։

Ցանձնաժողովը իր բանակցութեանց վերջնական արդիւնքը ներկայացուց երէկուան ժողովին։

Այս մասին պաշտօնապէս կը հաղորդուի մեզ թէ՝ «ժողովը զբաղելով վերոյիշեալ կտակի խնդրով, հարկ եղած հրահանգները տուաւ բանակցութեան ցանձնաժողովին։» Պաշտօնապէս կը հաղորդուի մեզ նաև թէ «ժողովը ցաւով տեսաւ լրագրաց ոմանց այն անտեղի հրատարակութիւնները, որոնք այլափոխած էին իրողութիւնները։»

Այս «լրագրաց ոմանց» բացատրութիւնը կ'ակնարկէ անշուշտ այն միակ տեղական թերթը որ վերջերս յօդուածներ հրատարակեց այս խնդրին վրայ։

Փափաքելի էր սակայն որ Ազգ. Վարչութիւնը այս կարեւոր կտակին նպատակը եղած բանակցութեանց արդիւնքը հրապարակ հանէր, որպէս զի իրողութիւնները ճշդուին և հանրութիւնը այս մասին աւելի որոշ դաղափար կազմէ։

Ժողովը՝ զաղթականներու վերաբերեալ խնդրին համար կատարուած գործողութիւնները լսելէ ետքը, խորհրդակցեցաւ անոնց վերադարձը դիւրացնելու միջոցներուն վրայ։

Ժողովը զբաղեցաւ նաև ամուսնական խնդրի մը վերաքննութեամբը և հաստատեց Դատաստանական Խորհրդին տուած որոշումը։

—Զատկի առթիւ կայս. կառավարութեան կողմէ Ազգ. Պատրիարքարանի նուիրուած 50,000 ղրշի գումարին պաշտօնագիրը երէկ յանձնուեցաւ Պատրիարքարանի։

—Լտրինէէն մայրաքաղաքս հասած Տ. Եղնիկ, Տ. Վահան, Տ. Սահակ քահանաները և Հրանտ սարկաւագ երէկ խառն ժողովին ներկայացան։ Ցիշեալ քահանաները մօտ օրէն իրենց տեղերը պիտի երթան։

—Կը լսենք թէ Մագրի գիւղի Թաղ. խորհուրդը կազմուծեալ վիճակի մէջ ըլլալով, Ս. Պատրիարքը հարկ եղած հրահանգը տուած է թաղին պատուակալ քարոզիչ Ամեն. Աբգեան Սըրբազանի՝ վերակազմելու համար յիշեալ խորհուրդը։

—Ուսումնական խորհրդի շաբաթական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Բերայի Արհեստանոցին մէջ, ատենապետութեամբ Տքթ. Թորգոմեան էֆէնտիի։

1. Կէտիկ-Բաշայի վարժարանին հրաժարեցուցեալ ուսուցիչ Վռամ էֆ. Փէնտիրեանի խնդրին համար կատարուած քննութեան արդիւնքը խորհրդին անդամներէն Աւետիսեան Բարսեղ էֆէնտի ներկայացուցած ըլլալով, յանձնարարուեցաւ յիշեալ Փէնտիրեան էֆէնտիի ի մօտոյ կազմուելիք ուսուցչական Ցանձնաժողովին առջեւ քննութիւն անցընել և ըստ այնմ ստանալ իր կարողութեան համապատասխանող վկայականը։ Խորհուրդը այս առթիւ գոհութեամբ լսեց նաև Կէտիկ-Բաշայի Թաղ. Խորհրդին յանձնառութիւնը՝ յիշեալին ըստ օրինի դրամական բացառիկ վճարում մը ընելու համար, քանակութեան որոշումը թողլով Ուսումնական Խորհրդին, որ այս մասին եւս հարկ եղած կարգադրութիւնը ըրաւ։

2. Ազիամարայ, Անտիոքայ և Էլպիստանի աղջկայն աղքատ վարժարաններուն համար դասագիրքներ խնդրուած ըլլալով, յանձնուեցաւ Գրականական Ցանձնաժողովին գոհացումտալ եղած խնդրանքին։

3. Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև Գում-Գարուի դրսի վարժարանին հրաժարեցուցուած ուսուցչուհիին, պետական վարժարանները ընդունուելիք տղոց, Դալիճեան Ուրանոցի, հայերէն լեզուի գրաւոր փորձերու և կարգ մը կրթական զա՛ւազան խնդիրներով։

Խորհուրդը որոշեց իր յառաջիկայ նստին մէջ զբաղիլ միմիայն իր օրակարգին վրայ դնուած ընդհանուր խնդիրներով։

—Ռոսսոսթիէն կը գրեն մեզ Մայիս 22 թուով.

Երէկ (Մայիս 21) Էտրնէի վիլայէթին Ատիէ Մուֆթիի Համտի պէյ տեղական կառավարութեան քանի մը պաշտօնեաներու ընկերակցութեամբ, այցելեց Ս. Յովհաննէսեան վարժարանը։ Առաջնորդ Տ. Յովսէփ Ծ. Վրդ. Այվազեան և դպրոցին պաշտօնէութիւնը ընդունեցին այցելուները։ Համտի պէյ աշակերտներուն հարցումներ ըրաւ օսմ. լեզուի, Էտրնէի վիլայէթին աշխարհագրութեան և օսմ. պատմութեան վրայ։ Աշակերտներէն մէկը ուղղագրական մը կարդաց. յետոյ շատ յաջող կերպով երգեցին Հոմիրէ Քայլերէը, որ մեծ տպաւորութիւն թողուց ներկաներուն վրայ։ Համտի պէյ այցելեց նաև աղջիկներուն արհեստանոցը, աչքէ անցուց ձեռագործը և շատ հաւնեցաւ։ Յետոյ իջաւ եկեղեցին. չէնքը և զարդարանքները դիտեց։ Բակին մէջ երկու կողմի վրայ բարեւի կոչած աշակերտներուն մէջէն անցաւ, որոնք Վեհ. Սուլթանին անուան նուիրուած երգ մը կ'երգէին։ Համտի պէյ աշակերտներուն պզտիկ բանախօսութիւն մը ըրաւ, քաջալերելով զանոնք որ աշխատին, լաւ բաներ սորվին, որովհետեւ օսմ. կառավարութիւնը հոգ կը տանի՝ իր խելացի հպատակներուն առջեւ վաճառականութեան, արհեստներու և զանազան պաշտօններու ասպարէզներ բանալով։

Մուֆթիի պէյը մակնեցաւ լաւ տպաւորութեան տակ։ Հոգեկակալութիւն յայտնելով Ս. Առաջնորդին և դպրոցի տնօրէնին իրեն եղած ընդունելութեանը համար։

Ա. Զ. Դ.

Վաղը, Կիրակի, ժամը 8ին (Ը. Թ.), Պայպէլ Հաուսի մատրան մէջ տեղի պիտի ունենայ Կ. Պոլսոյ Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութեան վեցամեայ Ընդհ. Ժողովը, որուն մէջ պիտի քարոզէ, Հայերէն լեզուով. Պատրիարքի Բալաթ. Վարժարանի տնօրէն Վեր. Տր. Ռ. Զէյմպերաս։

Փափաքողները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուի

Վերջին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔ

Երէկ, ուրբաթ, մեծ չքով տեղի ունեցաւ Սէլամլըքի արարողութիւնը, վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մէջ բազմած Համիտիյէ մզկիթը գնաց, եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ յետոյ միւնոյն չքով կայս. Պալատ վերադարձաւ։

—Սէլամլըքի արարողութիւնը դիտելու համար մանաւոր հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Աւստրիոյ դեսպան Պ. սը Քալիչէ Ա. Լարգմանին հետ, հոլանտական դեսպանը Ա. Լարգմանին հետ, անգլ. դեսպանատան գործակատարը Ա. քարտուղարին և Ա. Լարգմանին հետ, պապական Նուիրակ Տ. Պոնէլլիի, կայս. Անձնական Գանձին նախարար Սաքըզ Ցուվհաննէս էֆ. ամուսինը, որդին և փեսան, ռուսական դեսպանատան նաւային կցորդ Պ. Սիմանոֆ, իտալական ընդհ. հիւպատոսը և փոխ հիւպատոսը, Բարլիդ հրատարակուող Օրէն լրագրին արտօնատէր Նիգոլաիտիս էֆ. կնոջը և աղ կանը հետ, ամերիկեան ընդհ. հիւպատոսը, Թիւվարի օսմ. պատուակալ հիւպատոս Պ. Շուլմէր, 75 հունգարացի զբօսաշրջիկներ և ուրիշ բազմաթիւ օտարազգիներ։

Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Լիին պէյի միջոցաւ Վեհ. Սուլթանին մեծարանքներուն արժանացան։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑՈՒՄ

Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ մանաւոր արտօնութեամբ և ոչ պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայացան յաջորդաբար, Աւստրո-Հունգարիոյ դեսպան Պ. Քալիչէ, հոլանտական դեսպան Պ. Վան տէր Սլէյլ, պապական Նուիրակ Տ. Պոնէլլիի և անոր դեսպանատան գործակատար Պ. Պէնզէն։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆԸՐ.—Եւմասական Նախարարութիւնը որոշեց Ցունաստանի պատերազմական տուգանքէն 200,000 օսմ. ոսկի զինուորական հանգստեան սնտուկին յատկացնել, վերջին պատերազմին ատեն մեռնող զինուորներու ընտանիքներուն և անկեալ զինուորներուն համար։

Նախորդ որոշման մը համաձայն, պատերազմական տուգանքի գումարէն 25,000 ոսկի գումար մը սահմանուած էր Կրետէի կարօտ իսլամներուն։ Կրթական նախարար Զիւհտի բաշի խնդրանքով, որ Կրետէի կարօտեալներու նպաստամատոյց յանձնաժողովին նախագահն է, Բ. Դուռը որոշեց առ այժմ 10,000 ոսկի տալ յանձնաժողովին։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.— Հելլենական դեսպան իշխան Մաւրոքորտաթօ և արտասովոր պատուիրակ Պ. Սթէֆանու Նախընթաց օր այցելութիւն տուին Ա. Լուլտրօ-Հունգարիոյ դեսպան Պ. Քալիչէին։

ԳԻՒՂԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ.—Ռուսիոյ դեսպանը այսօր Պէօյիւքտէրէի ամառնային դեսպանատունը կը փոխադրուի։ Աւստրօ-Հունգարիոյ դեսպանը երկուշաբթի հոն կ'երթայ։ Ֆրանսական դեսպանատան պաշտօնէութիւնը առջի օր Թարապիա փոխադրուեցաւ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՆ.—Երէկ Գալաթայի Շէյմս-էլ-Էֆենտիկ վարժարանին աշակերտները և հունգարացի զբօսաշրջիկները խմբովին այցելեցին Եըլտըզի բարեգործական Շուկան։

ՆՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ ՄԸ.—Ատանայի կուսակալը խնդրեց որ Սիհան գետին եզերքը չինուած հիւանդանոցը Վեհ. Սուլթանին անունով յիշուի. կայս. իրատէ մը հրամայեց որ այդպէս ըլլայ։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ ՊԱՐՊՈՒՄԸ.—Թեսալիայէն բազմաթիւ խլամներ Գաթէրին կը գաղթին։ գաղթողներուն բնակութեան համար տեղ մնացած չըլլալով. գինուորները վրաններու մէջ փոխադրուեցան և անոնց բնակած տուները գաղթականներուն տրուեցան։

—Մախսուսէի Թարսուս լոգենաւը երկու վաշտ զօրքով այսօր Պոլիս հասաւ ու Սեւ Ծով մեկնեցաւ։

Քէօշկ Բաշա լոգենաւը երէկ Իզմիրէն ածուխ և սպարէն առնելով Վալօ գնաց։

Հոպէյսոս և Մէյէթ լոգենաւերը երէկ Վալօ հասան. Բարո լոգենաւը երէկ Պոլսէն մեկնեցաւ դէպի Վալօ։

Իզմիր հասնող ներքին գաւառներու վաչտերը հետզհետէ իրենց տեղերը կը դրկուին։ Սահմանագլուխէն դարձող Բ. զօրաբանակին զօրքերուն Էտիրնէի երեւելիները 780 գառնուկ նուիրեցին։

ԿՐԵՏԷ.—Սպոիլ ամսուն Սելանիկի պաշտօնեաներուն մէջ մարթուած ոչխարներէն ի նպաստ Կրետէի կարօտեալներու գանձուող յաւելուածական տուրքին հասոյթը 9231 դրչ եղաւ, որ Պոլիս դրկուեցաւ։

ՄԱՀՄՈՒՏ ՃԷԼԱԼԷՏԻՆ ԲԱՇԱ.— Երէկ դրած էին՝ հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին բաշայի Իմթիյազի պատուանշան շնորհուած ըլլալը։

Վեհ. Սուլթանին հրամանով. երէկ Մահմուտ Ճէլալէտտին բաշա յատկապէս զրկուած պալատական կառքով մը կայս. Պալատ գնաց և Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ ըլլալէ յետոյ, արարողապետ Միւնիր բաշայի միջնորդութեամբ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։ Հոն կը գտնուէին նաեւ Ղազի Օսման բաշա, Շաքիր բաշա, Ա. սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ. Վեհ. Սուլթանին փեսայ և Թիկնապահ Մէհմէտ բաշա և ուրիշ պալատականներ։ Սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ գեղեցիկ սկուտեղի մը մէջ դրուած Իմթիյազի պատուանշանը Վեհ. Սուլթանին ներկայացուց. որ առաւ զայն ու իր ձեռքովը կախեց Մահմուտ Ճէլալէտտին բաշայի կուրծքը, տիրոջիր խօսքեր ուղղելով անոր։ Մահմուտ բաշա կայս. այս մեծ շնորհին ու վարձատրութեան համար իր անսահման երախտագիտութեան հաւատաքը յայտնեց Ն. Կ. Վեհափառութեան։

ԹՈՒՐԲԻՒՀԵԼԼԷՆ սահմանագլխին պահպանութեան համար երկու զօրաբաժին յատկացուեցան. առաջինին հրամանատար անուանուեցաւ Թեսալիոյ կայս. զօրաբանակին 5,դ զօրաբաժին հրամանատար Խայրի բաշա, իսկ երկրորդ զօրաբաժինը յանձնուեցաւ 6,դ զօրաբաժին հրամանատար Էսվէր Նէշէթ բաշայի։

ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇԱՑԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Հայտար Բաշայի հիւանդանոցին մասիկը շինուող բժշկական վարժարանին աշխատութիւնները առաջ կը տարուին։ Շէնքին առաջին յարկը լմնցաւ, երկրորդ յարկը կ'աւարտի մինչեւ Ցունիսի վերջը։ Ուր հարիւր գործաւոր կ'աշխատին։ Վարժարանը 6 յարկ պիտի ունենայ և չորս կողմը աշտարակներ պիտի շինուին։ Սէլիմիյէի զօրանոցին աշտարակներուն նման։ Այդ աշտարակները վարժարանին հակոտներուն պիտի յատկացուին։ Վարժարանին դասարաններուն, աշխատանոցներուն, թանգարանի տեղերը ևն. կանխաւ պիտի որոշուին ուսուցիչներուն խորհրդակցութեամբ։

ՆՈՐ ՊԱՀԱԿԱՆՈՑ — Բանի մը օրէն պիտի սկսի Կէտիկ Բաշայի մէջ շինուելիք հեծեալ ոստիկանաշինուորներու պահականոցին աշխատութիւնները։

ՀԱՆԴ. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.— Առողջապահական պաշտօնեաները այսուհետեւ մրգավաճառներուն քով գտնուած խակ կամ նեխած ու փտած պտուղները գրաւելով ծովը թափել պիտի տան և ծախողները դրամական տուգանքի պիտի ենթարկեն։

ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՑԻ ԸՆԴՀ. տնօրէն Սբը Հավիլթը Լանկ և Տիկին Լանկ երէկ Գանլըճա գային. ամառը հոն պիտի անցընեն։

ԵՂՄԵՆԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ. — Գրուեցաւ թէ կառավարութիւնը ցամաքային հեռագրական թելեր պիտի հաստատէ Եղմէնի և Պոլսոյ միջեւ, բացի ընդծովեայ պարաններէն որ անգլ. ընկերութեան կը վերաբերին։ Կառավարութիւնը այս մասին բանակցութեան մտած է ֆրանս. ընկերութեան մը հետ։ Հէռագրական թելերը պիտի անցնին Սուրիոյ քաղաքներէն եւ Ճիտտէի ճամբով Եղմէն պիտի հասնին։

ՈՂՋԱՐՆԵՐՈՒ ՏՈՒՐՔ. — Պետական Խորհուրդը որոշեց որ Պոլիս բերուած ոչխարներէն կարգ մը երկրորդական տուրքեր չառնուին, ինչպէս թոքրաք պատը, թբրնաք պատը, մերիյէ, մուրուրիյէ, բազարիյէ։ միայն պետական անտառներու մէջ արածուող ոչխարներուն համար օթլէ-ֆիյէ անուն տուրք մը պիտի առնուի։

ՈՍԿԻ ԶԱՐԴԵՐԸ.—Կառավարութիւնը նկատելով որ գաւառներու մէջ իգական սեռին իբրեւ զարդ ծառայող ոսկի դրամներուն արժէքը 300,000 ոսկիի կը հասնի, և կարգ մը չահագէտներ առիթէն օգուտ քաղելով, արծաթի կամ պղինձ դրամները ոսկեզօծելով իբրեւ ոսկի կը քշեն միամիտ գեղացիներու, որոշեց որ գաւառացի կիներուն գործածած ոսկիները այսուհետեւ արքունի փողերանոցին մէջ պատրաստուին, և կեղծ ոսկիներուն չրջաբերութիւնը արգիլելու համար միջոցներ ձեռք առնուին։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ սնտուկին կողմէ ծախել կարկ եղած ոսկի, արծաթի կամ գոհարեղէն գրաւները այսուհետեւ ոսկերիչներու չուկային մէջ չպիտի ծախուին, այլ սնտուկին գտնուած տեղը՝ ճանուրդի դրուելով։

ԱԿԻՏԱՐ-ԳԱՏԸՊԷՏՕՅԻ ՋՈՒՐԵՐԸ. — Քաղաքապետութիւնը 80 մէճիտիյէ պիտի վճարէ Բժշկական վարժարանին, Սկիւտար Գատըքէօյի ջուրին տարբաղադրութեան համար։

ՍՈՒՐԻՈՅ երկաթուղիներուն արտօնատէր հանգուցեալ Մաթրան էֆ.ի եղբայրը Բէշիտ պէյ մեծանորդ խնդրեց կառավարութենէն Թուրքիոյ բոլոր մեծ քաղաքները էլեքտրականութեամբ լուսաւորելու եւ էլեքտրական շարժիչ զօրութեամբ գործարաններ ու երկաթուղիներ բանեցնելու համար։ Կառավարութիւնը այդ տեսակ առաջարկներ ընդունած ըլլալով արդէն, Բէշիտ էֆ ի խնդրին քննութիւնը յետձգեց։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Մայիս21ի առտուն Լոնտոնի մէջ մէկ անգամ թեթեւ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան։

ՇՈՒՆԱՒԱՆՈՑԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Լոնտոնի Վալլիանոս տունը շոգենաւային մեծ ընկերութիւն մը կազմեց մասնաւորաբար Արեւելքի երթեւեկութեանց համար։ Մարսիլիայի, Պիրէոնի և Կ. Պոլսոյ միջև ուղղակի երթեւեկ մը պիտի հաստատուի։ Ընկերութեան դրամագլուխն է 2 միլիոն անգլ. ոսկի, որուն մէկ հինգերորդը պիտի տայ Վալլիանոս տունը։

ԱՐՄՏՒՐԻ գինը Ռուսիոյ մէջ 60 կոպեկ իջաւ։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ԻՇԽԱՆԸ.—Իտալիոյ ծերակոյտին տպարանապետը հրատարակեց Սեւ Լերան Նիգոլա իշխանին բանաստեղծութեանց խտալերէն թարգմանութիւնը։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՆԻ կառավարչին առաջարկին վրայ, երկաթուղիի ընկերութիւնը խոստացաւ Տէտէ Աղանի և Էսքիրնէի միջեւ երթեւեկութիւն մը հաստատել, պայմանաւ որ առ նուազն 50 ուղեւոր ունենալու համար ապահովութիւն տրուի իրեն։

ԶԵՂՄՈՒՄ.—Մաքրիքէօյի դատարանին Ա. քարտուղարին և պայմանագրութեան քարտուղարին դէմ զանգատներ տեղի ունեցած ըլլալով, Պոլսոյ դատական քննիչ Ֆեյզի պէյ քննութիւն մը բացած է։

—Բէսէնտրէի երկրագործական սընտուկին հաշուակալութեան քարտուղար Հիւսէյին Հիւսնի էֆ. 11,000 դրչ. իւրացուցած ըլլալով, պաշտօնակ եղաւ։

ՆԱԻԱՐԵԿՈՒԹԻՒՆ. — Անցած երկուշաբթի Աբանամիի բացերը գերմանական թիւրօ շոգենաւը ընկղմեց փայտ բեռցած օսմ. առագաստանաւ մը. 7 նաւաստի խեղդուեցան։

ՆՈՐ ՀԱՍՈՑԹՆԵՐ.—Ալի Զամ էֆ. անուն անձի մը 8 յոդուածով ծրագիրը, որ կառավարութեան համար նոր հասոյթի աղբիւրներ կը ցուցնէ, Մեծ-Պարքասութենէն ելմտական նախարարութեան դրկուեցաւ։

ԷՏԻՐՆԷԷՆ կը գրեն թէ այս տարի ցորենի հունձքը առատ և տեսակը լաւ պիտի ըլլայ։ չերամի խոզակներն ալ ազէկ են այս տարի։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ցունաց Նախորդ Պատրիարք Տ. Նիկոդիմոս երէկ Ռուսիոյ դեսպանին այցելութիւն տուաւ։

ՀՈՒՆԳԷՐԵՐԸ.—Տասը օր առաջ Գոնեայի, Ագսէրայի, Դատըն Խանի, Դարաբընարի կողմերը արդիւնաբեր անձրեւներ տեղացին. անձրեւներուն յաջորդող զով օդերը շատ նպաստեցին ափիոնի հունձքին։

«ԼԷԹԷ» ՊԱՀԱԿԱՆԱՒՐ —Ֆրանս. Լէթէ պահականաւը Օռէսա հասած ատեն, մեծ ցոյցերով ընդունուեցաւ։ Բաղաքին ֆրանս. ընդհ. հիւպատոսը նաւուն հրամանատարին հայկերոյթ մը տուաւ. քաղաքին մէջ ալ հայկերոյթներ տրուեցան։

ԱՐԿԱՒ.—Նախընթաց առտու Մախսուսէի 2 թիւ շոգենաւը Հայտար-Բաշայի նաւամատոյցին մօտեցած պահուն, մեքենային կափարիչը պայթելով մեծ իրարանցում պատճառեց։ Անձի կորուստ չեղաւ։

ՃԻՒԱՂ ՀՕՐԵՂԲԱՑՐ ՄԸ.—Անցեալ օր Շէհիր Էմինի մօտ բնակող մարդ մը անխղճաբար ծեծելով իր եղբօրորդին պատճառ եղաւ անոր մահուան։ Հօրեղբայրը ամէն օր մուրալու կը դրկեր իր եղբօրորդին, որ իրիկուան, հաւաքած դրամը հօրեղբօրը կը յանձնէր ամբողջովին. խեղճ տղան սիրուն և համակերպելի դէմք մը ունենալով, անցորդները ընդհանրապէս չէին ուզեր պզտիկ ողորմութիւն մը զլանալ անոր։ գալան հօրեղբայրը, որ գիտեր այս բանը, երբ զիւրը մը եղբօրը որդին սովորականէն քիչ ստակ յանձնեց իրեն, դրամները կը պահէս կամ կը վատնես ըսելով խեղճ մուրացիկը ոտքերէն վերցնելով. սկսաւ գլուխը գետնին զարնել. հէք տղան երկու կողերը և գլուխն ձախ կողմի քունքի ոսկորը կոտրեցան. երկու օր ետքը, ցաւերուն չդիմանալով հոգին աւանդեց։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց ճիւաղ հօրեղբայրը, զոր քանի մը օրէն եղեռնադատ ատեանին պիտի յանձնէ։

Սապահ ոստիկանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Ալթը Մէրմէրցի Ահմէտ անուն մարդու մը վրայ, որ 6 9 և 13 տարեկան երեք աղջիկները առջեւը կը ձգէ, դռնէ դուռ կը մուրացնէ զանոնք։ ինքը ծածուկ տեղ մը պահուըտելով։

ՈՐԴԵՍՊԱՆ ՀԱՑՐ ՄԸ.—Գերմա Ալիի մէջ Տէլի Մէհմէտ անուն մարդ մը, քնացնելու համար ափիոն տուաւ իր 7 ամսուան տղուն, որ թունաւորուելով մեռաւ։

ՄԱՀ.—Արեւելեան երկաթուղիներու Պոլսոյ և Լիւլէ-Պուրկազի մասին գործսէր Ալիի Գուամպարիս էֆ. մեռաւ։

ԹՐԱՄՎԷՅԻ ԱՐԿԱՒ.— Երէկ իրիկուն ժամը 11ին Զալաթիոյ Թրամվէյի կառք մը իսլամ կին մը կոխոտեց։

ԲԷՅՈՒԼԱՑԻ համբաւաւոր աւազակապետ Ալի, որ Ավրատ Հիսարի, Թիմուր Հիսարի և Սէլէզի մէջ յարձակումներ կ'ընէր, անցած չորեքշաբթի ոստիկաններէն հալածուած ատեն, արտի մը մէջ սպանուեցաւ։

ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԱՆԹՈՒԱՆ ԷՖ. որ առանց արտօնութեան տպարան բացած էր, պատժական օրինագրքին 130,դ յօդուածին համաձայն դատապարտուեցաւ տպարանը գոցելու և 50 մէճիտիյէ տուգանքի։

ՓԱԽԱՆ ԿՈՎ ՄԸ.—Անցած երեքշաբթի Իզմիրի քարափին վրայ կով մը մէկէնիմէկ խրտչելով. սկսաւ գլուխը առնելով վազել բազմամարդ փողոցի մը մէջ զարնելով։ Փողոցին մէջ գտնուողները և խանութպանները սարսափահար եղած սկսան խանութներն գոցել ու փախչիլ։ ասոնք տեսնելով անոնք որ իրդութեան տեղեակ չէին, մեծ ահուդողի մէջ ինկան, ո՛ւր փախչելն չէին գիտեր։ Կատղած կովը ձէթի տակառ մը չլլկած քեռնակիրի մը զարնուելով տակառը կտոր կտոր եղաւ և ձէթը գետնին երեսը տարածուեցաւ։ Ալ կարելի է երեւակայել այր ու կին, խուճապող բազմութեան վիճակը, երբ առանց տեսնելու, ձէթին վրայ կոխելով, գետին կը փռուէին, կ'ելլային, նորէն կ'իյնային, ամբողջ մարմնով ելլին մէջ թաթխուած։

ԵՐԼԿՈՒԱՆ ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՐԿԱՒԸ.—Ինչպէս համառօտակի գրեցինք արդէն, երէկ ժամը հինգուկէսին Հայտար Բաշայէն Գալաթայ եկող Հիւսէյին գաբատանի 21 թիւ Գալամըշ շոգենաւը նաւամատոյցին մօտեցած ատեն, չկրնալով արագութիւնը կասեցնել, տուպային դարնուեցաւ և շոգենաւին քիթը մէկ կանգուն ներս մտաւ։ Բաղխումէն առաջ եկած ցնցումը այնքան զօրաւոր էր որ նաւամատոյցին վրայ գտնուող Հայտար Բաշայի երկաթուղիներու կիրէն ճեղքուեցաւ և հարկ եղաւ պարպել զայն։ շաքարավաճառ Նիգոլիի խանութը կիսովին փլաւ, ծխավաճառին և մրգավաճառին խանութներն ալ թեթեւ վնասներ ունեցան. այդ կողմի տուպան ծակելով ջուր առնել սկսաւ։ Երկու յոյն լրագրավաճառ և ուրիշ երկու հոգի ծովը ինկան, բայց անմիջապէս ազատուեցան։ Գալամըշ շոգենաւը չվնասուեցաւ։

Իրողութիւնը անմիջապէս ձեռնհաս պաշտօնատան իմաց տրուելով, ծակուած տուպային վրայ խանութները պարպուեցան և տուպան հանելով. ուրիշ նոր տուպա մը դրին տեղը։ Կըսուի թէ բաղխումը յառաջ եկած է նաւապետին կողմէ ժամանակին ելթը։ և ելթորնիթան։ հրամանները չտալէն. կըսուի ն.ինպէս թէ նաւապետը տուած է այդ հրամանները և մեքենավարը ուշ գործադրած է զանոնք։

Նաւամատոյցին վնասուած մասերը կը նորոգուին։

ԺԱՆՏԱՄՏԸ.—Առողջապահական վարչութիւնը նկատի առնելով որ Ճիտտէի մէջ ժանտախտը բոլորովին անհետացած է, որոշեց իմացնել Եգիպտոսի առողջապահական վարչութեան որ ուխտաւորներու վրայ դրուած քարանթինան չնչուի։

ՈՃԻՐ.—Մայիս 10, կիրակին Պոլսոյի երեք կառապաններ ցորեն ծախելու համար Առաբգար գացած ատեն, ճամբան աւազակներու կողմէ յարձակում կրելով երեքը մեկէն սպաննուեցան։

ԱԶՆՈՒԱՑՈՒՄ.—Բանի մեր բաբեքները կ'ազնուանան, այնչափ զգալի կը դառնայ մեզի համար պատշաճութեան պէտքը։ Մեր ընկերութիւնները ա՛ն վիճակին հասած են այսօր որ, ստիպուած ենք կարելի եղածին չափ հետեւիլ, ո՛ր չափ օրուան մուտքը չարժուին, այնչափ ալ վայելչութեան խնդրին. և նորաձեւութեան պահանջները՝ ամէնէն էական կէտը կը կազմեն ատոր։ Մեզի համար գովելի ձեռնարկ մըն է որ Նտիր Լուսանկարչատունը այդ պէտքը չատնց զգալով, Բերա Մեծ Փողոցի մէջ հաստատուած իրենց արուեստանոցին մէջ երկու մրցումի ձեռնարկած է որոնք տարին անգամ մը տեղի պիտի ունենան. այդ մրցումին որովհետեւ մրցանակ մըն ալ պէտք է, որոշած են 30 ոսկի արժողութեամբ նուէր մը ընել այն տիկնոջ որ ամէնէն գեղեցիկ ընտանեկան հագուստը կրած է, և երկրորդ, 20 ոսկի արժողութեամբ ուրիշ նուէր մըն ալ այն գերասանուհիին՝ որ ամէնէն աւելի սիրուն արդուզարդը ունենայ։ Պէտք չէ մոռնալ որ Նտիր Լուսանկարչատան արուեստանոցը կեդրոն մըն է ո՛րչափ հայ, այնչափ ալ օտար բարձր ընկերութիւններու. ամէն չափով լուսանկարներ կը հանուին հոն, պարզ, յախճապակիի վրայ և կամ ածխատիպ անջնջելի, գունաւոր և իւղաներկ։ Նտիր Լուսանկարչատունը դիմողներէն ամէնքն ալ չատ գոհ մնացած են մինչեւ այսօր, և գովեստ չեն խնայած այդ գեղարուեստական արուեստանոցին համար՝ ուր ասէլէլէն կազով լուսանկարներ ալ կը հանուին և լուսանկարչական ամէն տեսակ թուղթեր կը ստանուին։

ԱԶԳ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Ընկերութիւնը 30,000 հատ խորանարդաձեւ կրանիթ քարի պէտք ունի, իր ճամբաներուն շինութեան համար։

Անոնք որ կ'ուզեն մատակարարել այդ քարերը, կրնան ներկայանալ ընկերութեան գրասենեակը ամէն օր ցերեկէն ետքը ժամը 2 էն 4, պայմանները տառնալու համար։

Դամկով եղած գիմումները կընդունուին մինչեւ չարաթ 23|4 Ցունիս կէս օրէ ետքը, ժամը 4։

ԷՐԻԹԱՊԷ

(ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ)

ԿԱՆՈՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԷՐԻԹԱՊԷ իր մուրհակները (police) կը վճարէ մահէն անմիջապէս ետքը։

1881ին, Ընկերութիւնը՝ վախճանման վաւերագիրներուն իրեն յանձնուելէն անմիջապէս ետքը մուրհակներու վճարուելուն դրութիւնը հաստատեց։

Այս դրութիւնը՝ որ ուրիշ ընկերութեանց տնօրէններուն չանթակարիչ նորութիւն մը կ'երեւար, ինքնին ԷՐԻԹԱՊԷ ընկերութենէն նախապէս ընդունուած, և աստիճանաբար կատարելագործուած դրութեան մը գործադրութիւնն էր միայն։ Բոլոր ընկերութիւնները սովորութիւն ըրած էին վճարումները կատարել կեանքը ապահովագրած անձին մահէն 60 կամ 90 օր ետքը, և շատ պարագաներու մէջ այս պայմանածամը ամիսներով կ'երկարէր։

Թէև միւս ընկերութիւնները հակկած են թէ իրենց ո՛րչափ շահաւոր էր այս կարեւոր նորութեան մէջ հետեւիլ ԷՐԻԹԱՊԷի օրինակին, սակայն ո՞րքա՛ն ա՛յդ ընկերութիւնն ունոր չափ լուսաւորեալ էր ըրածդ։ իր վճարումները։

1897 տարւոյ միջոցին, ԷՐԻԹԱՊԷ վճարած է իր ապահովագրութեան մուրհակներուն հարիւրին 95ը, մահուան վաւերագիրներուն իրեն յանձնուած օրն իսկ։

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

396, Մեծ փողոց Բերա, 396

Տեսնել 4ՐԴ Եռեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 22 Մայիս։

Կ.ՊՈԼԻՍ.—Ծանուցչափ 759.— Ջերմաչափը 23 աստիճան։ Օդը պատած։

— Կեսօր, ժամը 4,27։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Ջերմաչափը ցոյց կու տայ։

Աւբանկէլ 1, Բարիզ 9, Վիեննա 14, Իզմիր, Սիճսոպ 16, Բեդրպուրկ 12, Վալօնա 20, Աթենք 23 Սեպտեմբի 24 աստ. զոյեն վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	20 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	23	21
Ամէնէն վար գին	»	23	16
Ռումէլիի երկա. զոց.	Ֆր.	108	37
Ամէնէն բարձր գին	»	108	37
Ամէնէն վար գին	»	107	37

ԲԱՑՈՒՄ 23 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	23	24
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	108	87
Օսմանիյէ		390	—
Ռէժի		276	—
Օսմ. Պանքա		12	25
Քէյոն ժէնէրալ Օթթմ.		8	24
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Նամէ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	12
Օսմ. Ապան. Ընկ.		4	40
Թրամուէյ քաժնեթ.		870	—
» ժուիսանս		390	—
» պարտաթ.	Ֆր.	500	—
Տէրբոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարաի Կ. Պոլսոյ	»	457	—

ՍԹԻԼԱՆԾ

Քոնսոլիտէ ուն օրուան	Օ. Ո.	2	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. երկա. ուն օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔը

20 ֆրանկոց	Դրշ.	87	05
Անգլիական ոսկի	»	109	32
Բոլ Եմբերիալ	»	89	35
Քրիմիկ	»	51	02
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	12
Մէճիտիէ	»	96	30
Ռուպլի Գոնդարամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Դրշ.	109	12 1/2
» » » չէք	»	110	12 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	10
» » » չէք	»	23	—
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	48 3/4
Վիեննա չէք	Ֆիորր.	10	87 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Ցունիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	65	50
» » » Բ.	»	45	25
» » » Գ.	»	25	12
Դ. բաց.	»	21	25
Դ. զոց.	»	21	50
Փոխառութիւն Գասպպա	»	83	50
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Գանրա	»	11	87
Այպտնի երկաթուղի	»	13	77
Եգիպտական Միացեալ	»	108	—
Ազնվ. Քոնսոլիտէ		111	43
Հելլենական 5 %	»	38	—
Մոնթրոլ հելլենական 4 %	»	43	—
Ռանթ » 4 %	»	33	—
Գուլի. փոխառ. 6 % 1888	»	93	—
» Նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	46 3/4
Դրամագեղչ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 3 Ցունիս

Փոխանս. Բարիզի վրայ	Ֆիորր.	47	67
» Լոնտոնի վրայ	»	120	80
Ռումէլիի երկաթուղի	»	60	40
Օսմ. Ռէժի	»	128	—

ԲԱՐԻԶ, 3 Ցունիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. բաց.	Դրշ.	21	57
Դ. զոց.	»	21	77
» » » Բ.	»	45	40
» » » Գ.	»	25	—
Օսմանիէ	»	392	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	110	—
Օսմ Ռէժի	»	276	50
Օսմ Կայս Պանրա	»	549	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	103	17
Քէյոն Լիոնէ	»	830	—
Պանք տը Բարի	»	945	—
Մուէզի քաժնեթուղթ	»	36 27	—
Իսպանական Ռանթ	»	93	25
Սպանիական արտարին	»	35	43
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	290
Դրամագեղչ	»	02	—

ԳԵՐԼԻՆ, 3 Ցունիս

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	97	20
Ռումէլիի երկաթուղի	»	114	30
Անատ երկա. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	320

ՏՈՔԹ. ԳՐԻԳԵԱՆ

165 Բերա, Մեծ փողոց, 165

Լիւքսենպուրկի պանդոկին դիմացը

Ամէն օր, կէս օրէն սկսեալ երեք ժամ կը դարմանէ ներքին և կուրծքի հիւանդութիւնները մասնաւորաբար։

53 9—12

ՏՈՐԹԼՕՌ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հինցած և նոր սկսած ջերմամիզութիւնը և անկից առաջ եկած ամէն կարգի հիւանդութիւնները, բոլորովին նոր մեթոտով մը հինգ վեց օրուան մէջ կատարելապէս կը բժշկէ, առանց հիւանդին ցաւ զգացնելու. անոնք որ կը տարակուսին, բժշկուելէ վերջ կրնան վճարել բժշկութեան վարձքը։ Հիւանդները ամէն օր առտուընէ մինչեւ իրիկուն կըրնան ներկայանալ Տոքթէօռին դարմանատունը, Զալաթիա Սանտրգճըար ճատտէսի, Գարագուշ օթէլին դիմաց, 97 թիւ լամպաճիի խանութին վերայի յարկը։

29 18—40

LE BIOGENE DE H. ROSALT

ԿԵՆՍԱՏՈՒ ԴԵՂ Հ. ՌՈԶԱԼԹԻ

Կլիսէրոֆոսֆաթներու, քոլայի, գոդայի, քինայի, էբբիթի բաղադրութիւն մէջ այս, շաքարակամ հատիկներու ձեւով պատրաստուած։

Մտաւոր և մարմնաւոր հոգնութեանց ենթակայ և կամ այդ տեսակ հոգնութիւններէ սպառած անձանց համար անհրաժեշտ դեղ մըն է այս։

Կը

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ներքեւ Բրէնտվուտ Էլեյ Յոթը, Ֆէլտ Զբղոյ-Հէնց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակառաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. ցաւով դիմելը՝ և քաջալերելը պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և գիտցկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի յատկութիւնքն ըստ դրութեան, ծամելու-ելնելու, և ալոց արտասանելու երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թրմբեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աջցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց.Դ. Ամերկ. սով.հաճախ ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (դիմել՝ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (դիմել՝ կէս գիշեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գատրգիւղցիք կրնան դիմել իրենց բնակարանն, ինչ-1 Թրէսվէլի գրոց։

Իր անարատութեան պատճառաւ

ՇԱԲՕԹՕ

բէրթօնը միակն է որ կը գործածուի Գ. Բասթէօռի, Պերլինի, Վիէնայի և Բեռլինի աշխատանոցներուն և Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան կողմէ։

ԱԶԳՈՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒՄ

ՇԱԲՕԹՕԻ ԳԻՆԻ

ԲԷԲՍԻՆԵԱՆ ԲԷՐԹՕՆԻ

VIN CHAPOTEAUT

Բէրթօնն, որ իրր ամենալաւ սնուցող ծանօթ է, կովի մսին մարսողութեան արդիւնքն է՝ բէբսինի և կամ նոյն իսկ ստամոքսին միջոցաւ։ Այդ կերպով կը սնուցանեն հիւանդները, նոր ապրինածները, ինչպէս նաեւ այն անձերն, որք ունին հիւծումէ առաջ եկած անարիւնութիւն, սնունդներէ նողկանք, տենդ, չքաղաքախտ, թոքախտ, թանչք, ուռեցք, քանսէր, ստամոքսի օսլեցաղի հիւանդութիւն՝ տաք երկիրներ բնակելէ յառաջ եկած։

ՇԱԲՕԹՕ, 8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԵՍ ՄԻՕՆԴԷՍ ՀԱՅԵՐԷՆ

Հէրմի Խան, Թիւ 2—3, Վէյսթոր փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ հաւաքաւոր։

ՖՆԵՆ ԹԼՈՆՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրգ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. գրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հաստատ	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, Քոլէժ Էլեյ (Էն Մոտոռաք դէմը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՕՐ ԲԷՐԲԷՆ

ԻԼԱՆ ՊԱՊՐ ՍԼՐՍՄԲԷԼԻՐ

Նիզամիյէ էրպիսէ անպարը իշխան լիւզումընա մէպնի մէկգրի միւնազասայա գանուլան 200,000 ատէտ բիատէ նէֆէրթը բիսկիւրինին պէհէր ատէտի 16 բարա մէ 1 բարանըն 100տէ 90 ճիւզինէ թալիպի լօնտէրինտէ օլուպ, չէհրը հալը Բուսինին 25ինեճի բազար երթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն մինազասաը պիլիճրա եէվմը մէկգիւրտէ գարարը գարթիսի մերիւճէկինտէն, իթասընա մէ երթէսի կիւնիւ 100տէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարը՝ մագամը ալիի Սէրասքէրի Լէվազիմանը Ումուրիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի։ Նօ. 19 1—2

ՍԻՐՈՊ ՏԷ ՌԷՖՈՐ 'ԻՕՏԷ

ՀԱԿԱՓՈ ՆԻ ԸՆԵ.

SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրոպ Անթիրօգաւիւթիքի և Մօռիս ձկան իւղին տեղ՝ աւշակտուութեան, ժոգովի ու տկարակազմ տղայոց մորթի փչտիկներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիզի գնաթիկները հալիցնելու և ախորժակը բանալու համար։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երբեւեկութիւն կառախումբերու 1898 Մայիս 8 (Ն. Տ.) կիրակիէն սկսեալ

ԼՍԿԻ ՇԷՀԻԲԷՆ ԷՆԿԻԻՐԻԻ ԳԻՒՂ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 Խառն Առտու	ԿԱՑԱՐԱՆ	ԴՐԱՄ Կառ. Թ. 124 Խառն Իրիկն.
Ժ. Վ.		Ժ. Վ.
12 20	մկն. Էսկի Շէհիր ժմ.	11 16
1 6	» Ագ Պունար »	10 32
1 48	» Այբիւ Քէօյ »	9 58
2 34	» Պէյլիք Սիուր »	9 4
3 44	» Սարիքէօյ »	8 2
4 38	» Պիշէր »	7 —
5 20	» Մասիէր »	6 18
5 58	» Պէյլիք Քէօփրիւ »	5 48
6 50	» Բօյաճի »	5 —
8 10	» Մաի Քէօյ »	3 35
9 10	» Սէնճան Քէօյ »	2 27
10 —	ժմ. Էնկիւրիւ մկն.	1 35
Իրկն.		առտ.

ՖԻՆԼԷՐ ՊԱՂՋԷԼԻ ԳԻՒՂ ՈՒՐԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Ճիւղաւորումն մէջ կառք կը փոխեն բոլոր թուէնները բաց ի թիւ 522 և 525էն՝ որոնք ուղղակի կուգան

ԵՐԹ Կառախումբ		Թ. 522 Իրիկն.		Թ. 524 Իրիկն.	
ԿԱՑԱՐԱՆ		Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
Քարաքէօյ	մկն.	6	10	7	40
Հայտար Բաշա	»	6	45	8	17
Գրզել Թօփրագ	»	6	52	8	26
Ճիւղաւորում	»	6	57	8	33
Ֆէնէր Պահճէ	ժմ.	7	4	8	40

ԿԱՑԱՐԱՆ		ԴՐԱՄ Կառախումբ Թ. 523 Իրիկն.		Թ. 525 Իրիկն.	
		Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
Ֆէնէր Պահճէ	մկն.	7	30	10	20
Ճիւղաւորում	»	8	1	10	30
Գրզել Թօփրագ	»	8	5	10	34
Հայտար Բաշա	»	8	20	11	5
Քարաքէօյ	ժմ.	8	45	11	30

ԱԼԱԵՈՒՆՏԷՆ ԲԼՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 324 Խառն Առտու		Թ. 326 Խառն Իրկն.		ԿԱՑԱՐԱՆ	ԴՐԱՄ Կառախումբ Թ. 323 Խառն Առտ.		Թ. 325 Խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
1	5	11	40	մկն. Ալաեուլնտ ժմ.	12	30	11	5
1	25	12	—	ժմ. Բէօթահեա մկն.	12	10	10	45

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ. ԲԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ցնդրենտրէն յԵնդոյ

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ գիթալիէն. 1, 3, էր Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845ին հիմնուելն է վեր

Ապահովագրեալներու վճարած. 1 Մէյլիոն 123,000000 1895ի դրութիւն	
Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000
1896 յունուար 1	
Աւանդք եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք	1Մէյլիոն 141,00000

Ցիւղերուն ապահովագրութիւնք

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագրեալներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՒԱՆԴ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը ընդունակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Ցնդրենտրէն ի Թուրքիա

1895 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕՎ, ԵՒ ԸՆԿ. Վայրապետ ոց, Վ իս խան, Ղալաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԷՖԵԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈՒԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիվրբոլէ և Աբէ-Եէլեց Ֆիլէ- բանդ ղաֆէնտէր

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիքզօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմինիան	10500	Էմիրշիրն	3500
Քէսդրիան	10500	Ընրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Այնէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլտմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ձօրձիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիան	8000	Այլաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վավնիան	3700	Օրօրդ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Զաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ԷՏՎԱՐ ԼԱՆՇՈՆԴԷՆ առ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ԼԻՆԻՄԱՆ ԺԷՆՕ

40 ՏԱՐՈՒԱՆ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ա՛յ հա՛կ չկայ խարելու եւ փոտեցնելու.

MARQUE DE FABRIQUE

Ընդունուած է ամենարոյժիրու եւ ամենաարոյժերու կողմէ։

Գործարանի մարքան

Այս զեղ անմիջապէս եւ անվրէպ կը դարմանէ ծիերուն կաղալը, ճմլուածքները, ոտքերու զարնալը, ցաւոկի վերքը, ծունգի ուռեցքները, սբուներու անջառումը, ոտքի ուռեցքները ինչպէս նաեւ կը վանէ կարգ մը հիւանդութիւնները։ Գին վեց ֆրանք։

Վեցուկէս ֆր.ով ուղարկուած տեղը կը յանձնուի։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը գտնուի Մէկիզի, Գասապեան, Քիւչիւքեան ու Բանգիւք եւ այլ մեծ զեղավաճառներու քով։ 356 46 - 52

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարեան երթեւեկութիւնք

19 31 Մարտի, Իզմիր, Գիրէսոն, Աղէքսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։

20 1 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւոտեան 10ին։

21 2 Տարտանէլ, Այնօրզ, Մէլանի, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։

23 4 Իւէպօլու, Սամսուն, Օ. տր, Կիրէսոն, Տրապիզոն եւ Պաթում առտուն ժամը 11ին։ 562

ՇՈՎԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՀԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսէյլ էն և Գենուա ֆրէնքոնպարագէս շոգենաւ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Ցունիս 7 Մէնէրեալ Մարսիլիաէն։

» 13 Անարալ Անատոլուի եզերքէն։

ՄԷՆՆԻՄ

Ցունիս 8 Մէնէրեալ Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։

» 14 Անարալ Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագրեալի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՌԹԷՄ ԲԸՂՈՒԼ

575 Թօփհանէ, քարաքիւն վրայ

ՇԻՐՔԻՒԹԻ ԽԱՅՐԻՑԻՒ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1898 ՄԱՅԻՍ 1էն ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՈՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսփորէն Էնտոլ Ճանապարհէ

11	15	Ր.	Ա.	Գվգ.	Ենմ.	Մ.գպ.	Պէյօր.
		Թրպ.	Ենր.	Մրկ.	Ր.	Հս.	Պէպ.
		Արնք.Գրչ.	Օրթ.Պէշիր.				
11	15	Գնտ.	Զնկ.	Պէյլ.	Գգկ.		
11	30	Պէպ.Արն.Գրչ.Սրթ.Պշր.					
11	45	Պէյլ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վանր.Զէնկ.					
		Պէյլ.Գգկ.Պշր.					
12	30	Ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Ենիր. Սթն. Մրկ.					
		Պօյճ. Ր.Հիս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշր.					
12	25	Պէյր. Բշպճ. Ենր. Զպգ. Գնլճ. Պօյճ. Ր. Ա.					
		Հս. Գնտլ. Արնվր. Զպկր. Պէյլ. Գգկ. Պշրթ.					
1	—	Ա. Հիս. Գանտ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշրթ.					
1	15	Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Պէյր. Բշպ. Զպգ.					
		Գնլ. Ա. Հիս. Գնտ. Վանր. Զնկ. Պէյլ. Գգկ.					
		Պէշ.					
1	45	Եէմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Եէնր. Սթն. Մրկ.					
		Պօյճ. Ր. Հիս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պշրթ.					
2	30	Ենմ. Մզպ. Պէօյր Թրպ. Պէյր. Բշպ.Զպգլ.					
		Գնլճ. Ա.Հ. Գնտ. Վնր. Զնկ. Պէյլ. Գգկ.Իս.					
3	10	Ր. Ա. Գվ. Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենր.					
		Սթն. Մրկ. Պօյճ. Ր. Հս. Պէպ. Ասնվ. Գրչ.					
		Օրթ. Պշկ.					
4	30	Պէյգ. Բշպ. Զպր. Գնլ. Ա Հիս. Գնտ. Վնր.					
		Զէնկ. Պէյ. Գգկ. Պէշիրթ.Աշ					
4	30	Ենմ.Մէգ.Պէօյր-Թրպ.Ենր.Իսթ. Միրկ.Պօյճ.					
		Ր.Հս.Պէպ.Արվ.Գրչ.Սրթ.Պշկ.					
5	45	Ենմ.Մզպ.Պէօյր.Թրպ.Պէյգ. Ենր. Սթն.Գնլ.					
		Պօյճ. Ր.Հս. Պէպ. Արնվ. Գրչ.Սրթ.					
7	—	Ենմ,Մզպ,Պէօյր,Թրպ, Պէյր,Ենր,Մրկ, Ր,Հս,					
		Պէպ, Արնվր.Գրչ. Պէյլ. Սրթ. Պշր, (Պէյրօզի					
		զիրզար շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)					
7	30	Պէյգ, Բշպ. Եսբ,Գնլճ. Մրկ, Ր,Ա.Հս, Գանտ.					
		Պէպ. Արն. Զնր, Պէյլ, Օրթ, Գգկ, Պշկ.					
8	30	Ա.Ր,Գվ,Ենմ.Մէգ.Պէօյ. Թրպ.Պէյր.Բշպ Զպգ.					
		Գնլ.Ա.Հս.Գնտլ.Վանս.Զնկ.Պէյլ.Գգկ.Իսկ.					
9	—	Եէնմ, Մէգ, Պէօյ, Թար, Ենր. Սթն. Միր.					
		Ր.Հիս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշր.					
10	15	Ենմ, Մէգզպ, Պէօյր, Թրպ, Պէյր Ենր. Մրկ,					
		Ր. Հիսար Պէպ.Արնվ. Գրչ, Օրթ. Պէշկ.					
10	45	Ենմ. Մզպ, Պէօյր. Թրպ. Եէնր. Պէյր. Գնլճ.					
		Ա.Հս. Գնտլ. Վնր. Զնր. Պէյլ. Գգկ. Իսկ.					

Կամարէլէն Վոսփոր Դիմող Ճանապարհէ

12	15	Պշր.	Օրթ.	Գրչ.	Արվ.	Պէպ.	Ր. Հիս.
		Մրկ.	Ենր.	Պէյր.	Թրպ.	Պէօյր.	Մզպ.
		Եէնմ.					
1	15	Պշր.	Օրթ.	Աբվր,	Պէպ.	Ր. Հս.	Պօյճ.
		Ենր.	Թրպ.Պէօյ.	Սզպ.	Եենմ.	Ր. Ա.	Գվգ.
1	30	Պէշր.	Գգկ.	Պէյլ.	Զնկ.	Վնր.	Գնտ.
		Ա. Հիս.	Գնլ.	Զպգ,	Բշպ.	Պէյգ.	Թրպ.
		Սզպ.	Մզպ.	Եենմ.			
2	45	Պշկ.	Օրթ.	Գրչ.	Արնվ.	Պէպ.	Ր. Հիս.
		Մրկ.	Ենր.	Թրպ.	Պէօյ.	Մզպ.	Եենմ.
3	—	Իսկ.Գգվ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Գնտլ.Ա.Հ.Գնլճ.Զպգ.					
		Բշպ. Պէյգ.					
3	40	Դապ. Պշկ. Գգկ. Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ. Գնտ.					
		Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.Ենր.Բշպ, Պրզ.Թրպ. Պէօյ.					
		Մզպ.Եենմ.					
4	30	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ. Ր.Հ. Մրկ. Սթն.Ենր.					
		Թրպ, Պէօյր.Մզպ,Եենմ,					
5	—	Դպպ.Պշկ.Գգկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ. Վնր.Գնտ.					
		Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զպգ. Բշպ.Պէյգ,					
6	—	Դապ.Պշկ,Օրթ,Արվ.Պէպ.Ա.Ր.Հս. Մրկ. Ենր,					
		Պէյգ. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Եենմ. Ր.Ա. Գվգ.					
7	—	Պշ.Սրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.Ա.Ր.Հ.Պօյճ Ենր.					
		Պէյքգ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Եենմ.					
8	30	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենր. Թրպ.					
		Պէօյ.Մզպ.Եենմ.					
9	15	Պշր.Սրթ.Պէյլ, Արվ. Ր.Հս. Պօյճ, Գնլճ. Ենր.					
		Պէյգ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Եենմ.					
10	5	Պ.Հ.Գգկ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Գնտ, Ա.Հ. Գնլ.Զպր.					
		Բշպ.Պրզ.Մզպ.Ր.Ա.Գվ.					
10	20	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Մրկ, Իսթ					
		Ենր, Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Եենմ,					
10	50	Դապ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Գնտ, Ա.Ր.Հսար.					
		Գնլ.Մրկ.Ենր.Բշպ.Պրզ. Պէպէրէն Ենմ, զացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.					
11	10	Պշկ, Պէյլ. Զնկ, Վնր.Գանտ. Ա.Հիս. Գնլ.					
		Զպգ.Բշպ.Պէյր.					
11	20	Պշկ.Պէպ.Ր.Հս,Մրկ.Սթէն.Ենր. Թրպ, Պէօյ					
		Մզպ.Եենմ.Հպպկ					
11	40	Պշթ-Գգկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Գնտլ. Պէպ.					
12	15	Պշր.Օրթ.Գրչ.Արնվ.Պէպ.					

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՒ

Ընդհանրական Հէլէ, Կ. Պոլսոյ և Օթթոմանէ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Այպանս	1069	Գօմս	1497	Կոզզ	1011	Մարմս	724	Բօգարիս	1862
Այէքսս	3607	Գոնկս	2906	Կրոտնս	1695	Մարէնկս	2273	Սարֆս	1113
Ամնէլս	1541	Գօրսս	895	Լիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսաղս	2377	Տիտս	48 1	Հիտալկս	1581	Միրատս	3557	Միկիս	1193
Պասանս	18 2	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միկս	1037	Սբէրս	4200
Պորտինս	1264	Տուրս	2383	Հորադիս	3600	Մոնդէպէլլս	1735	Թասուս	1328
Պրավս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէր	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ռիլսըն	1546
Պրիւնս	841	Տրնամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Պրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Խտահս	5540	Օհիս	4100	Թրէյնս	1470
Գէյրս	1671	Էլսնորատս	1520	Ճիւնս	1080	Օնեարիս	4036	Թրրքիտս	487
Գալիքսս	1337	Էրաղս	1481	Քէլէս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլքիս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գաղս	1024	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բօլս	510	Վէլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիարիս	2229	Վէյմուրնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանդս	2272	Բիենտս	1663	Եէտս	1850
Դլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվրբնս	1643	[illegible]	1613	Ֆէրս	1200
Գօլորատս	4235	Կրգանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բամլս	1789		

Իսկ շոգենաւը, նաւապետ Ուսդրն, ընդհանուր վաճառքով Հէլէն հոս հասած է։

Էպրս շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հէլ և Ցունիս 3ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս դալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻԶՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միսէթ խան, Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈՎԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիվրբոլէ, Պօրդոյէ, Մէզիլիպանէ և Սէ- Մէզի Գէլ- բանդ ֆաղէնտէր

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	
Բամսկս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրքիս	2400
Թէյկրը	3000	Օսպրնիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէֆինս	2000
Օսմանլի	3000	Գասբրնի	1500
Տարիոհիս	2500	Գիլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուէքթոլ խան

ՃԷՔՄԱ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէքմա Սէքիզ Լիվրբուլ

«ՄԱՍԻՍ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (90)

ԷՄԻԼ ԳԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍԹԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԵՐԻՏ

Եւ արդարեւ դառնապէս կը վշտակրէր, որովհետեւ արտասուաց խոշոր կայլակներ կը թաւալէին այտերն ի վար։

—Ի՞նչ բրի ձեզ, Աստուա՛ծ իմ, որ դիս այսչափ անդթաբար կը պատժէք, կ'ըսէր.... Ես միշտ գթած և բարեսիրտ եղած եմ. ինձի դիմողին օգնութիւն չեմ խնայած.... Մինակ եմ, մինակ մնացած.... կին մ'ու տղիկ մ'ունիմ, երկուքն ալ կ'ատեն զիս... մեռնիս կ'ուզեն, որպէս զի անտուկիս բանալին իրենց ձեռքն անցնի.... Ինչ տանջանք, ինչ չարչարանք է այս քաշածս.... Քանի ամիսներ չեմ համբաձակեր տանս մէջ, ոչ ալ փեսիս տանը մէջ, կերակուր ուտելու... այո՛, այս էր վիճակս.... Թունաւորուելէ կը վախնայի, կերակուրի ձեռք չէի դպցրեր մինչեւ որ տեսնէի թէ կինս կամ աղջիկս կ'ուտէին զայն.... Ոճիրէ մ'ազատ մնալու համար անլուր նախազգուշութիւններ ձեռք առնելու պարտաւորեցայ.... Հարստութիւնս այն վիճակին մէջ դրի, որ եթէ յանկարծ մեռնիմ, ընտանեացս ձեռքը դանկ մ'իսկ չանցնի... Այն օրէն ի վեր չեն ուզեր մեռնիս....

Եւ այս բան մը չէ տակաւին, ըսաւ, ուժով մը սեղմելով Բասթալի ձեռքը։ Այս իմ կինս... ամէն բան լըսեցիք այնպէս չէ... կրցիք չափել իւր անզգամութեան ու խայտառակութեան ծանրութիւնը.... Է՛հ, կը հաւատաք եթէ ըսեմ ձեզ թէ կը սիրեմ....

Բասթալ ապշելով եւ քաջուելաւ։

—Ձեզ կ'ապշեցնէ այս ըսածս, այնպէս չէ՞.... Արդարեւ անհասկնալի, անլուր, անհեթեթ բան է... բայց այսպէս է։ Իւր պերճասիրութիւնը գոհացնելու համար հարստանալ և միլիոնները տէր ելլալ ուզեցի.... Պառոնի տիտղոսը գնեցի, ինձ համար ծաղրելի բան, միմիայն կնոջս անտանութիւնը գոհացնելու համար.... Ինչ որ ալ ընէ, դարձեալ մեր ամուսնութեան առաջին ամիսներուն դեղեցիկ և անբիծ մանկամարդուհին կը նկատեմ զայն։ Անտեղի, թշուառ վատութիւն մէ այս... քաջ գիտեմ... բայց իմ կամքս, թեկնածս և խորհրդածութիւնս աւելի զօրեղ է։ Զինքը անզուսպ կիրքով, մինչեւ իսկ ժողովնարար կը սիրեմ... կրնամ սիրաս կորզել հանել....

Զայս ըսելով՝ բաղմոցին վրայ ինկաւ և հեկեկաց։ Արդեօք այն դիւրընտել և զուարթաբարոյ պառոն Թուրիկո՞ն էր, զոր Բասթալ տեսած էր տիկին տ'Արժէլէի տան մէջ... այն երջանկագէմ, անհոգ, մեծ խօսող, զուարճաբան, խաղամոլ և ամէն գիւրընտել կանանց բարեկամ մ'ըրդը....։